Nr. 180.

Kuryer Poznański wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświątecznych.
Redakcya: przy ulicy św. Marcina nr. 16.
Administracya i Ekspedycya: przy ulicy św. Marcina nr. 16 w Drukarni Kuryera Poznańskiego.

KURYER POZNAŃSKI.

Rocznik XVIII

Przedpłata kwartalna wynosi w Poznaniu marek 4, na wszystkich pocztach cesarstwa niemieckiego i w Austryi marek 5 (zob. Zeitungs Preisliste p. 1889 Seite 281. q. Nr. 48.) w innych krajach: cena poznańska z dołączeniem przesyłki.
Cena ogłoszeń wynosi 15 fenygów od drobnego siedmiołamowego wiersza. — Reklamy po 30 fen. od wiersza. — Przekład na język polski bezpłatnie.

Czwartek 8 sierpnia 1889

AJENCYE KURYERA POZNANSKIEGO:

Rajchmann i Frendler, w Warszawie ulica Senatorska 22. — R. Mosse w Berlinie, Frankfurcie n. M., Hamburgu, Lipsku, Monachium, Norymberdze, Pradze, Strassburgu Stuttgardzie, Wiedniu, Wrocławiu, Zurychu. — Haasenstein & Vogler w Bazylei, Dreznie, Gdańsku, Halli n. S., Hanowerze, Genewie, Kamienicy (Chemnitz), Kolonii, Lubece, Norymberdze. — Havas Laffite & Comp. w Paryżu place de la Bourse 2.

Poznań, 7 sierpnia.

Niemcy w Afryce.

Cesarstwo niemieckie jest dziś niewątpliwie pierwszą potęgą militarną w Europie i na całym świecie. Od kilkunastu lat zwrócono także baczną uwagę na powiększenie floty, jakoż obecnie już istnieje kilkadziesiąt wojennych okrętów niemieckich. Flota wojenna służy głównie do obrony handlu krajowego i zamorskich posiadłości. Patryoci niemieccy ubolewali nad tém, że cesarstwo nie posiada żadnych kolonii, a że rząd nie brał w tym względzie inicyatywy, zaczęto działać na własną rękę. Dr. Peters, Lüderitz i inni podobni mężowie udawali się do Afryki, gdzie zakupywano od murzynów wielkie obszary ziemi, wprawdzie puste i nieurodzajne. Zbierano na ten cel składki w całych Niemczech i zakładano różne towarzystwa w celu nabywania osad zamorskich. Gdy zabrakło pieniędzy, zwrócono się z prośbą do rządu niemieckiego, aby wziął w opiekę nabyte posiadłości zamorskie. Kanclerz niemiecki udzielił opieki a nawet przejął kraje „Angra Pekena“ i „Kamerun“ na rachunek państwa niemieckiego. Rząd niemiecki buduje tam koszary, szkoły, więzienia i płaci pensye urzędnikom. Patryoci niemieccy, zachęceni tym przykładem, nabyli jeszcze daleko większe posiadłości w wschodniéj Afryce, do których rościł sobie prawo sułtan Zanzybaru. Nad temi posiadłościami objął rząd niemiecki protektorat, a gdy ludność muzułmańska z bronią w ręku oparła się Niemcom, wysłano okręty wojenne, a skoro te nie mogły powstańców doprowadzić do uległości, został mianowany porucznik Wissmann komisarzem rządu niemieckiego, t. j. dowódzcą siły zbrojnéj przeciw Arabom, broniącym swéj niepodległości. Stara to rzecz, że utrzymanie wojska kosztuje bardzo wiele pieniędzy, zatém uchwalił parlament niemiecki pod naciskiem rządu tymczasowo dwa miliony marek na wojenną wyprawę Wissmanna, który zebrawszy w Egipcie oddział, składający się z kilkuset murzynów, wyruszył na wybrzeże wschodniéj Afryki. Tu zaczął odnosić zwycięztwa, to jest „burzył armatami obwarowane miejscowości i znowu je zdobywał“, (słowa gazety „Nation.“)

W całej téj sprawie odgrywa pieniądz główną rolę. Dwa miliony marek na wyprawę Wissmana było za mało, zatem wydano już na r. 1888/89 t. j. do 31 marca 800,000 mrk. więcéj, a jeżeli można wierzyć twierdzeniu „Kreuz. Ztg.“ od 1 kwietnia wydano już znowu dwa miliony marek, zatem dotąd wyprawa Wissmanna kosztuje blisko 5 milionów marek. Pisma niemieckie zapowiadają, że jeżeli ruch zbrojny w Afryce daléj trwać będzie, potrzeba będzie więcéj nowych milionów, a korzyści są bardzo wątpliwe. Dotąd sprowadzono tylko kilkadziesiąt cenarów tabaki z zamorskich osad. Szukają złota i innych kruszców, ale nadzieja zawiodła. Koniec końców parlament niemiecki zapewne musi uchwalić nowe fundusze, a że wykazano już 20 milionów deficytu za rok etatowy do 31 marca br., przeto otwiera się niewesoła perspektywa dla płacących podatki w cesarstwie niemieckiem.

Wogóle z Afryki dochodzą wciąż smutne wiadomości. Niedawno udał się tam doktór Peters, jeden z fanatycznych popieraczy ruchu kolonialnego. Tymczasem Anglicy zabrali mu okręt, który wprawdzie mu oddano, ale później uciekło mu 72 krajowców, przez co jego wyprawa poniosła klęskę. Inny podróżny, Meyer, nie może się puścić w głąb Afryki, gdyż nie posiada broni, a nie może jéj dostać z powodu blokady. Raz po raz śmierć zabiera młodych urzędników i wojskowych, którzy pragnęli szerzyć w Afryce niemiecką cywilizacyą. Kolonialna polityka Niemiec dotąd nie przyniosła pożądanych owoców, a zdaniem niektórych wytrawnych mężów niemieckich w przyszłości zdolną jest zgotować młodemu cesarstwu wielkie klęski.

Anglikom powodzi się lepiéj w Afryce, aniżeli Niemcom, gdyż z powodu świetnego zwycięztwa pod Toski utrwali swój wpływ w Egipcie, który dla Anglii jest wielce ważnym z powodu kanału Suez. Najnowsze wiadomości potwierdzają, że zwycięztwo angielsko-egipskie jest zupełne i stanowcze.

Telegramy.

Petersburg, 6 sierpnia. „Journal de St. Petersbourg“ pisze, że wszelkie gazeciarskie wiadomości, jakoby Rosya w sprawie kreteńskiéj zajmowała stanowisko podburzające, są czystym wymysłem. Rosya żywi szczere sympatye dla Grecyi, dla tego nie pragnie wciągnąć ją w zawikłania i niebezpieczeństwo, a toby się stało, gdyby agitacye na Krecie miały wzrastać.

(Telegram ten jest niejako odpowiedzią na twierdzenia półurzędowych gazet w Wiedniu i w Berlinie, że rząd rosyjski popiera knowania na Krecie. Ta odpowiedź dowodzi wymownie, że istotnie Rosya zajmuje w sprawie kreteńskiéj dwuznaczne stanowisko, gdyż przecież nie Grecya, ale Turcya jest narażoną na klęski przez ruchy powstańcze na Krecie, a Grecya może tylko zyskać, zabierając wyspę. Znają się już w Europie na farbowanych lisach.)

Paryż, 6 sierpnia. Wynik wyborów do rad jeneralnych. Oddano głosy na 1438 deputowanych, z tych 949 osiągnęli re ublikanie a 489 monarchiści. Ze zwolenników rzeczypospolitéj należy 689 do umiarkowanych a 158 do radykalnych. 202 deputowanych wybrano raz pierwszy; *monarchiści zyskali 29 krzeseł.*

Petersburg, 6 sierpnia. Wyszło rozporządzenie, na mocy którego gimnazya z niemieckim wykładowym językiem w Birkenruhe i Felinie (gubernia inflancka) w przeciągu trzech lat mają być zamknięte; pierwszemu gimnazyum odjęto już od 1 lipca br. państwowy zasiłek.

Paryż, 7 sierpnia. Sąd przysięgłych skazał oskarżonego Bonningre za sprzedanie dyplomatycznych dokumentów rządowi niemieckiemu na 12 lat ciężkiego więzienia, oprócz tego po ukończeniu więzienia nie wolno mu mieszkać 10 lat we Francyi. Dokumenty te były skradzione duńskiemu radzcy legacyjnemu, Haussenowi.

Porstmouth, 7 sierpnia. Królowa przyjmowała dziś w Osborne deputacyą pierwszego pułku dragonów gwardyi, którego szefem została przez cesarza mianowaną. Pułkownik Kotze wyraził w przemówieniu swém nadzieję, że pułk długo cieszyć się będzie nowym swym szefem. Królowa odpowiedziała, że jest bardzo ucieszoną z powodu oddania jéj pułku dragonów i złożenia jéj życzeń. Cesarz przyjmował deputacyą obywateli Cowes, która złożyła mu adres witający. Następnie udał się cesarz z księciem Walii na okręcie „Victoria and Albert“ do odnogi Sandownbay, aby się przypatrzeć odjazdowi floty angielskiéj na wielkie ćwiczenia morskie. Okręty witały cesarza strzałami armatniemi. Późniéj cesarz i angielski następca tronu brali udział w regacie pod Queenscup.

Zanzybar, 6 sierpnia. Angielski sąd morski wydał wyrok, że należy wydać zabrany parowiec „Neera“ właścicielom.

(Okręt ów był zabrany Petersowi, który się wybrał w podróż do Afryki.)

Bruksela, 5 sierpnia. Porucznik Dhanis wrócił do Belgii, przebywszy trzy lata w górnem Kongo. Donosi o rozwoju osad europejskich, a mianowicie o znaczeniu stacyi Bangala. Krajowcy okazują życzliwość dla Europejczyków; żegluga na rzekach się wzmaga. Dhanis urządził trzy nowe stacye.

Portmouth, 5 sierpnia. Królowa angielska nie brała udziału w przeglądzie floty z cesarzem, tylko późniéj o $5^1/_2$ godzinie wieczorem odbyła przejażdżkę na okręcie „Alberta,“ aby się przypatrzyć flocie.

Wiedeń, 6 sierpnia. Dotychczasowy poseł w Persyi, jenerał Thömmel, został mianowany nadzwyczajnym posłem austryackim w Belgradzie.

Londyn, 6 sierpnia. Lord Smith ogłosił w izbie niższéj, że rząd nie ma zamiaru polecenia rządowi egipskiemu, aby obsadził Dongolę i Berber. Polityka angielska jest ta sama co dawniéj i zasadza się na tem, aby strzedz całości i bezpieczeństwa Egiptu.

Londyn, 6 sierpnia. „Times“ pisze, że przegląd angielskiéj floty okazał cesarzowi niemieckiemu i europejskim rządom, iż Anglia posiada dostateczną siłę morską, aby w razie wojny wpływ swój zaznaczyć. Przyczyni się to niezawodnie do utwierdzenia ogólnego pokoju. Mianowanie królowéj angielskiéj szefem pruskiego pułku wskazuje, jak ściśle są związki przyjaźni między Anglią a Niemcami.

Rzym, 6 sierpnia. Umarł kardynał Massaia.

Rzym, 6 sierpnia. Rząd turecki zapewnił włoskiego posła, że szybko będzie wydanym i wykonanym wyrok na mordercę włoskiego majtka. Doszła także wiadomość z Aden téj treści: król Menelik porozumiał się ustnie z królem Dudgoggilam; kilku naczelników plemion uznało jego zwierzchnictwo. Cała Abisynia, z wyjątkiem Tegreh, zostaje pod panowaniem Menelika, który zamierza porę deszczową spędzić w Antato a koronacya odbędzie się w wrześniu.

Praga, 6 sierpnia. Zakończył życie baron Filipowicz, komenderujący jenerał i dowódzca ósmego korpusu.

(Jenerał Filipowicz był Chorwatem. On to pokonał powstanie w Bośni i Hercogowinie. Jako gorliwy Słowianin popierał w Bośni ruch narodowy, co się nie podobało Węgrom, dla tego został przeniesiony do Pragi).

Cowes, 7 sierpnia. Cesarz wracając z przejażdżki, która miała na celu przypatrzenie się odjazdowi floty angielskiéj, zwiedził niemiecką eskadrę. Wieczorem brał cesarz z księciem Henrykiem udział w bankiecie. Cesarz siedział pomiędzy księciem Walii, który zajął pierwsze krzesło, i pomiędzy księciem Albertem Wiktorem. Było zaproszonych wiele znakomitych osób. Cesarz wniósł toast na cześć królowéj Wiktoryi, książę Walii na zdrowie cesarza. Po bankiecie udał się cesarz na pokład okrętu „Hohenzollern“, gdzie nocował. Rano w środę uda się cesarz do Portsmouth, zkąd pojedzie koleją żelazną do Aldershot, aby wziąść udział w paradzie wojskowéj. Po południu powrót a wieczorem biesiada u królowéj. Cesarz przedłuży pobyt o jeden dzień. Odjazd cesarza naznaczony na dzień 9 sierpnia, w piątek rano.

✝

Ś. p. Ignacy Zakrzewski.

Zaledwie mieliśmy czas podzielić się z szanownymi czytelnikami wiadomością o ciężkiéj niemocy czcigodnego pułkownika i byłego prezesa sejmowego Koła polskiego w Berlinie ś. p. Ignacego Zakrzewskiego — aliści nowa wieść jobowa doniosła nam o jego nagłym zgonie. Przed dwoma zaledwie tygodniami opuścił wbrew radom najserdeczniejszych przyjaciół Poznań, aby szukać polepszenia dla zdrowia u wód kisyngskich, — niestety nie przeczuwał, że to ostatni jego wyjazd, i że mu nie będzie dano zamknąć oczu na zawsze na ojczystéj ziemi, którą tak gorąco ukochał w młodości, że długa służba w obcych szeregach nie zdołała jéj ani wyziębić, ani osłabić. Miejmy nadzieję, że przynajmniéj zwłoki jego spoczną na polskiéj ziemi.

Niewiele dat znanych nam z życia niebożczyka. Urodził się na dniu 3 lutego 1823 r. we wsi Wiśniewie (parafia Ostrowąż) w Królestwie Polskiém. Matka jego była z domu, jeżeli się nie mylimy, Gątkiewicz. Do gimnazyum uczęszczał podobno tu w Poznaniu do św. Maryi Magdaleny. Obrawszy sobie zawód wojskowy, służył aż do roku 1873 i dosłużył się stopnia podpułkownika; w kampaniach roku 1864, 1866 i 1870 brał czynny udział i odznaczył się niejednokrotnie na polu bitwy odwagą i niezwykłą rozwagą.

Zajęcia zawodowe nie przeszkodziły mu w pielęgnowaniu ulubionych w młodości studyów historycznych. W Magdeburgu, gdzie dłuższy czas stał garnizonem, pogrążył się w studyum bogatego tamtejszego archiwum miejskiego i tam to nabył téj biegłości w odcyfrowywaniu starych rękopisów, która mu następnie, w ostatnim a najpłodniejszym okresie jego życia, tak wielkie oddać miała przysługi.

Zamieniwszy oręż na pióro ś. p. Zakrzewski oddał się cały pracom historycznym i — śmiało to powiedzieć można — imię swoje na zawsze zapisał w rocznikach nowszéj historyografii polskiéj. Jego cztero-tomowy „*Codex Majoris Poloniae*“ pozostanie w późne wieki świadectwem jego iście benedyktyńskiéj pracowitości, a chociaż różni krytycy wynaleźli w „Codexie“ drobne usterki, dotyczące mianowicie rozpoznawania w dawniejszych osadach wsi nowych, nie zmniejsza to w niczém naukowéj wartości tego prawdziwie pomnikowego dzieła.

Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a w szczególności wydziału historyczno-literackiego jednym z najgorliwszych był członkiem i ilekroć tego było potrzeba zasilał jego wieczory nadzwyczaj zajmującemi odczytami pierwszorzędnéj wartości, jego roczniki wielce cennemi pracami. Kilka z jego odczytów (n. p. „O statucie żydowskim“ ks. Bolesława Kaliskiego. Rocznik VIII „Kuryera“) drukowało nasze pismo, inne prace miało przyrzeczone na przyszłość. Jednym z ostatnich jego odczytów w Towarzystwie Przyjaciół Nauk była nadzwyczaj zajmująca rozprawa o bitwie pod Tannenbergiem i Grunwaldem, w któréj stwierdza, że opis téj bitwy u Długosza, jakkolwiek niezgodny z innemi równocześnemi, a nawet nieco późniejszemi źródłami, gdy go się rozpatrzy na miejscu wypadku, jest najwiarogodniejszy.

Odczyt o bitwie pod Grunwaldem był wynikiem rozległych studyów autora nad nowém wydaniem trzechtomowego dzieła („Lites ac Res gestae inter Regnum Poloniae ac Ordinem cruciferorum“), którego podjął się głównie dla tego, że pierwsze wydanie, dokonane staraniem nieodżałowanéj pamięci Tytusa hrab. Działyńskiego, okazało się bardzo błędném i zdefektowaném. Nieubłagana śmierć przerwała tę mozolną a wielkiéj dla polskiéj nauki historycznéj doniosłości pracę, być może jednak, że z tego, co niebożczyk pozostawił, uda się dzieła dokończyć.

W ostatnich latach swego życia ś. p. pułkownik Zakrzewski zapragnął służyć sprawie publicznéj i na polu politycznem, jako poseł do sejmu pruskiego w Berlinie. Wybrany w roku 1882 na posła odolanowsko-ostrzeszowskiego, obrany został w roku 1888 po ustąpieniu dr. Szumana prezesem Koła polskiego, i na tem zaszczytném stanowisku umiał sobie pozyskać powszechne uznanie, ustąpił atoli z niego po borbie, jaką pewne żywioły naszego społeczeństwa wywołać uznały za stósowne, z powodu wystósowania przez Koła polskie w Berlinie znanego adresu do niebożczyka cesarza Fryderyka III. Stanowisko nasze w téj sprawie zaznaczyliśmy swego czasu zbyt wyraźnie, byśmy potrzebowali zatrzymywać się dłużéj nad tym przedmiotem. Mimo gorszących machinacyi i intryg wybrano niebożczyka na posła w powiatach kościańsko-śmigielsko-grodziskonowotomyskim, ale siły zaczęły go coraz więcéj opuszczać, do czego się także prawdopodobnie przyczynić musiał nie pomału moralny ból z powodu szarpania dobréj jego sławy w rewolwerowéj prasie naszéj. Do Kissingen wyjechał już zupełnie bezsilny.

S. p. Ignacy Zakrzewski mógł służyć każdemu Polakowi za wzór, jak należy wypełniać obowiązki chrześcianina-katolika. Jakkolwiek wojskowy, — w którym to stanie tak łatwo o zluźnienie pojęć o obowiązkach religijnych, — ś. p. pułkownik Zakrzewski z żołnierską punktualnością wypełniał wszystkie przepisy św. wiary katolickiéj, a dbał nie tylko o tę stronę, któréj Kościół w ukryciu zadość czynić nakazuje, ale także publicznie dawał świadectwo prawdzie, którą wyznawał i którą sobie położył za godło swego iście chrześciańskiego żywota. To też gdy umierał i już przybyłych do jego łoża rodaków rozpoznać nie umiał, słowami „proszę o modlitwę“ ich powitał i pożegnał.

O popularność niebożczyk nie dbał — ale dobrego w cichości wiele czynił. Nasi przemysłowcy zachowają na długo pamięć zacnego pułkownika, który nigdy feniga niepotrzebnie w niepolskich nie pogrążył rękach.

Cześć jego pamięci!

O konkurencyi żydowskiéj.

Podaliśmy niedawno streszczenie i ocenienie ciekawéj broszury p. dr. Witolda Lewickiego „Nasze czy obce żywioły,“ w któréj autor skonstatowawszy, iż w Galicyi istnieje około 800,000 Żydów (12 prct. całéj ludności) podaje nam, jak wielkie obszary większéj własności ziemskiéj znajdują się już w ręku tych nowych lordów ziemskich, w zbyt optymistyczném pojmowaniu rzeczy spodziewa się, iż ci żydzi galicyjscy niebawem zostaną „Polakami mojżeszowego wyznania“ — i zleją się w jedno z narodem naszym.

Inaczéj zupełnie na tę sprawę zapatruje się pan Szczepanowski w znakomitéj swéj książce „Nędza w Galicyi“ — i opowiada nam, jak to żydkowie galicyjscy w kraju naszym zachowują całą swą odrębność i bardzo rzadko tylko *zewnętrznie* asymilują się z Polakami, ale za to za granicą, mianowicie w Anglii i Ameryce (przy czém powołuje się autor na świadectwo Sygurda Wiśniowskiego) lubią z predylekcyą uchodzić za Polaków. A ponieważ takich „żydowskich Polaków“ bardzo wielu kręci się po Anglii i Ameryce, przeto Anglicy — powiada autor — są przekonani, iż prawie każdy Polak nosi imię Mojżesz i Salomon, a z pojęciem w własności i z policyą zbyt często wchodzi w zatargi. Ciekawą także jest rzeczą, co p. Szczepanowski opowiada o Żydach polskich w Ameryce, którzy panią Modrzejewską bardzo ostentacyjnie witali i słupy afiszowe okrywali plakatami z napisem „Witaj Siostro Modjewska“ — tak bardzo im się podobało braterstwo z Polakami.

Pan Szczepanowski jako ekonomista i z tego jedynie punktu na rzeczy patrzący, nie bawi się w optymistyczne mrzonki spolszczenia Żydów i ich sympatyi dla nas Polaków, któréj tu w Wielkopolsce mamy tak *klasyczne* dowody, — lecz przeciwnie autor „Nędzy w Galicyi“ bierze każdego Żyda na wagę ekonomiczną i waży go, aby się przekonać, ile on wart, czy mamy go się jako jednostkę i jako całość co obawiać, czy możemy z nim wytrzymać konkurencyą.

Autor na podstawie specyalnych obliczeń konstatuje, że podstawą społeczeństwa galicyjskiego jest 5 milionów chłopów polskich i ruskich, którzy niestety zarabiają tak mało, że ani 40 złotych reńskich na głowę rocznie nie przypada, bo zarabiają tylko 177 milionów złr.

Po za tą podstawą społeczeństwa widzi autor *po stronie chrześciańskiéj* z rodzinami i służbą 455,000 osób, zarabiających rocznie *72 miliony* guldenów, a po stronie żydowskiéj 686,000 osób, zarabiających rocznie *69 milionów.* I to:

I. *Chrześcianie.*

1) Właściciele tabularni	18,000	z 9 mil.
2) Urzędnicy, duchowieństwo i służba publiczna	200,000	z 34 mil.
3) Inteligencya niezależna	25,000	z 5 mil.
4) Handel	62,000	z 8 mil.
5) Przemysł	120,000	z 12 mil.
6) Właściciele domów i rentierzy	30,000	z 4 mil.
	155,000	z 72 mil.

II. *Żydzi.*

1) Właściciele tabularni	2,000	z 1 mil.
2) Inteligencya	5,000	z 1 mil.
3) Handel	188,000	z 22 mil.
4) Przemysł	180,000	z 18 mil.
5) Właściciele domów	70,000	z 8 mil.
6) Propinatorzy	150,000	z 10 mil.
7) Dzierżawcy, rodziny nieokreślonego zatrudnienia	92,000	z 9 mil.
	686,000	z 69 mil.

Widzimy, pisze następnie p. Szczepanowski, że w Galicyi po nad podstawą ludową wznosi się średnia klasa i inteligencya *w mniejszéj* połowie chrześciańska, *w większéj* żydowska. Przeciętny dochód téj chrześciańskiéj inteligencyi i średniego stanu jest większy, bo przeciętnie oblicza 160 złr. na głowę, podczas gdy na głowę żydowską przypada tylko 100 złr. Pominąwszy już właścicieli ziemskich, karyera urzędnicza i służba publiczna stanowi więcéj, niż połowę całego zarobku średniego stanu chrześciańskiego, podczas gdy u żydów pierwsze miejsce zajmuje handel, a zaraz po handlu idzie przemysł.

Autor twierdzi, że dochód 69 milionów na 686,000 ludności żydowskiéj jest *iście żebraczy* w porównaniu z innemi narodowościami i że żydzi bynajmniéj nie górują nad nami *większą wytworczością* i specyalnym talentem odkrywania nowych źródeł bogactwa narodowego. Ludność miasta Wiednia (bez przedmieści) nie o wiele liczniejsza płaci w samych czynszach domowych 60 milionów, a mieszczaństwo innych narodowości *oszczędza* rocznie po 100 złr. t. j. tyle, ile żydzi galicyjscy przeciętnie zarabiają.

W jednéj rzeczy bije nas ta uboga ludność żydowska — t. j. *w oszczędności*. Los przeważnéj części ludności chrześciańskiéj jest jako tako zabezpieczonych. Właściciel wiejski zawsze ma kredyt i ziemię, aby na lata całe przewlec skutki choroby największéj lekkomyślności — a naturalne podwyższenie cen ziemi może go jeszcze z największéj toni wyratować. Urzędnicy mają stałą płacę i pensye pośmiertne dla żony i dzieci — dla tego téż wydawają zwykle to, co mają, nie myśląc o przyszłości. Przeciwnie żyd — bez pewności jutra zawsze o niém pamięta i oszczędza. Tylko więc mniejsza część średniego stanu chrześciańskiego ze zbiorowym dochodem 29 milionów należy do zarobkujących i oszczędzających zarazem, — podczas gdy żydzi oszczędzając na całych 69 milionach, muszą naturalnie oszczędzić więcéj, niż mieszczaństwo chrześciańskie na 29 milionach.

Przypuśćmy jako skalę oszczędności $^1/_{10}$ część dochodów, toby chrześcianie galicyjscy oszczędzali blisko 3, a żydzi blisko 7 milionów rocznie, czyli o 4 miliony rocznie więcéj niż chrześcianie. W 25 latach ono *plus* żydowskie wynosiłoby 100 milionów, i taką téż wartość mają według p. Szczepanowskiego wszystkie *majątki, domy i fabryki chrześciańskie*, wykupione w Galicyi przez żydów tamtejszych w ostatnich 25 latach.

Pan Szczepanowski powiada, że ogólna podstawa rozwoju żydowskiego t. j. 7 milionów rocznych oszczędności, a ogólna suma przewagi żydowskiéj 4 miliony rocznie, jest rzeczą po prostu *śmieszną i bagatelną* pod względem ekonomicznym, i tylko nasze niesłychane i superlatywne lenistwo, brak wytwórczości i brak oszczędności może się téj przewagi lękać. Polacy galicyjscy przepalają rocznie w cygarach i tytoniu 8 milionów złr. — mogliby przeto wstrzymaniem się od połowy palenia żydom dorównać. Taka to jest owa straszliwa konkurencya żydowska, któréj tak bardzo się lękamy.

Wskazówka
dla niektórych Spółek zarobkowych.

Pisząc niniejszych kilka uwag dla Spółek zarobkowych, mamy głównie te na oku, które nie zaprowadziły u siebie dokładnych ustaw o tyle, aby one odpowiadały nowym wymaganiom; czy ta lub owa Spółka ma w ustawach warunki, które niżéj wymienimy, o tém niechaj się sama przekona.

Spółki dotychczas u nas istniejące, są z nieograniczoną poręką i odpowiedzialnością; te więc najlepiéj zrobią, jeżeli nie zmienią w tym względzie ustaw i tylko do tytułu Spółki dodadzą: „eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht“ i przez Zarząd (bez poprzedniego Walnego Zebrania) poślą te ustawy do sądu. Zarząd bowiem sam może w takim razie to uczynić.

W ustawach powinny się mieścić następujące postanowienia:

Kto ma podpisać uchwały walnego zebrania i kto mu przewodniczy; sumę, do któréj udział członka dojść może i w jakim czasie mają być składki wpłacone; o tworzeniu funduszu rezerwowego, określenie roku obrachunkowego, jeżeli tenże nie dochodzi roku, lub nie odpowiada rokowi kalendarzowemu; o formie nabywania prawa członka i o czasie, do którego trwa to członkostwo, jeżeli ono jest zależnem od miejsca zamieszkania; o niewypożyczaniu pieniędzy niečzłonkom; deklaracye powinny zawierać uwagę, że poszczególni członkowie odpowiadają w myśl prawa całym majątkiem ża zobowiązania spółki wobec tejże, jako tej bezpośrednio wobec wierzycieli spółki. Gdyby też uwagi nie było w deklaracyi, w takim razie całe zobowiązanie byłoby nie ważne. (Begr. II. 127. Kom. Ber. 55); do zarządu przynajmniéj dwaj członkowie mają być wybrani; za spółkę przynajmniéj dwóch członków zarządu podpisywać powinno; zarząd winien prowadzić listę członków; rada nadzorcza winna się składać przynajmniéj z trzech członków; nie wolno ustanawiać prokurystów i pełnomocników handlowych, którzyby spółkę zastępować mieli; każdy członek ma tylko jeden głos w spółce, z spółki wolno występować tylko z końcem roku obrachunkowego, wypowiedzieć należenie do spółki trzeba przynajmniéj trzy miesiące, a najwyżéj dwa lata poprzednio na piśmie podać; (Należy tu porównać wyjątek określony § 114 prawa z dnia 1 maja 1889); udział trzeba członkowi wypłacić w przeciągu sześciu miesięcy po jego wystąpieniu; w ustawach trzeba zakazać przekazywania udziału, jeżeli to ma być niedozwolonem; uchwała dotycząca rozwiązania spółki lub zmiany ustaw **wymaga większości $^3/_4$ członków obecnych**; członek nie może mieć więcéj jak jeden udział; przepis ten nie odnosi się do członków, którzy mieli więcéj niż jeden udział w chwili, gdy to nowe prawo stało się obowięzującem; jeżeli zaś w tym czasie zapłacili na dalszy udział, mogą dopłacić resztę sumy tego udziału; prowizyi od udziałów w pewnéj wysokości, chociażby ich wpłacono ponad sumę, którą się winno, wypłacać nie wolno; udziału, dopóki członek do spółki należy, nie wolno wypłacać, ani zabierać na rzecz spółki jako fant (obdłużać także nie wolno);

Jeżeli jaka spółka nie ma którego z tych przepisów w ustawach, to powinna niezwłocznie przed październikiem r. 1889 zwołać walne zebranie, uzupełnić ustawy i podać je do rejestru spółek.

Przy téj sposobności zwracamy uwagę, zwłaszcza mniejszych spółek na to, aby się zawczasu porozumiały, ile możności ustnie, z sędzią rejestrowym, co do organów spółki, żeby ogłoszenia spółki jaknajtaniéj wypadły.

Watykan a Kwirynał.

Oto tytuł zajmującego studyum, które się ukazało w monachijskich „Historisch-politische Blätter,“ tym najpoważniejszym katolickim przeglądzie w Niemczech.

Autor tego studyum rozpoczyna je powtórzeniem artykułu paryskiego „Temps'a,“ w którym powiedziano, że polityka włoska w obec Stolicy św. doszła do takiego stopnia gwałtowności, iż zmusza „najpolityczniejszego z papieży“ do poruszenia kwestyi usunięcia się papieża z Wiecznego Miasta.

Manifestacya dla Giordana Bruno, powiada przegląd niemiecki, była nietylko skierowana przeciwko władzy świeckiéj, gdyż w tym razie — cytujemy dosłownie — „byłoby wystarczyło postawić na placu św. Piotra pomnik ks. Bismarckowi albo hr. Beustowi.“ Atoli zamierzano znieważyć władzę duchowną i religijną Stolicy św.

Naturalną rzeczą jest, że w skutek tych ważnych wypadków poruszono znowu kwestyą wyjazdu papieża. Przystąpienie Włoch do potrójnego przymierza zmodyfikowało znacznie stanowisko papieztwa w Rzymie. W razie wojny Włochy nie mogłyby pozostać neutralne „pomijając to — mowi przegląd monchijski — że prąd frankofilo — irredentystyczny mógłby obalić rząd a nawet dynastyą.“ W przyszłéj wojnie staną dwa narody katolickie: Francya i Włochy do zapasów. Przewidzieć można, na jakie trudności i niebezpieczeństwa będzie wobec tego narażona Stolica św.

Co wiąże Włochy z trudnemi ciężarami potrójnego przymierza? — pyta przegląd niemiecki — oto jedynie obawa, aby ich nie pozbawiono posiadania Rzymu. „Historisch polit. Blätter“ przytaczają artykuł „Moniteura“ rzymskiego, który: mówi „Kwestya rzymska jest sznurem u szyi rządowi włoskiemu: wystarczy trzymać jeden koniec tego sznura, aby z łatwością kierować urzędowemi Włochami.“ Niemiecki przegląd dodaje, że artykuły „Moniteura“ noszą w tych kwestyach charakter specyalnéj bezstronności, ponieważ jego „redaktorowie nie są ani Francuzami, ani Włochami.“

Przed rokiem zauważyła „Frankf. Ztg.,“ również bezstronna w téj materyi, że potrójne przymierze, zainaugurowane przez Depretisa i Manciniego a ścieśnione przez Robilanta, doszło do szczytu pod administracyą Crispiego. Demokratyczny organ frankfurcki podaje do tego następujący powód:

„Kiedy Crispi doszedł do władzy — pisze ta gazeta — rozpoczął politykę zażyłości coraz ściślejszéj z Niemcami i Austryą i odbywał częste podróże do Friedrichsruhe, ten sam Crispi, który jako członek Pentarchii nie przestawał denuncyować zagranicznéj polityki Manciniego i Robilanta. Cóż się stało?“ Odpowiedź na to daje sam Crispi w mowie, którą wygłosił w zeszłym roku: „Posiadamy — mówił on — fakta i dokumenta, które świadczą, że z drugiéj strony Alp (we Francyi) zamierzano podnieść kwestyą rzymską.“

A zatém obawa przed kwestyą rzymską zespoliła tak ściśle Włochy z polityką pruską. Crispi przyznaje się do tego otwarcie.

Przegląd monachijski wykazuje, że potrójne przymierze przez klęski ekonomiczne, jakie wywołało, doprowadziło we Włoszech do ciekawego rezultatu wzmocnienia stronnictwa rewolucyjnego i irredentystycznego.

Stronnictwo to nie jest bez wątpienia więcéj przyjazne Watykanowi od stronnictwa Crispiego; jedyna różnica jest ta, że Crispi mniema opierać się na zagranicy, aby pokonać papieztwo, stronnictwo rewolucyjne zaś chce równocześnie prowadzić wojnę przeciw papieżowi i przeciw Austryi.

Autor artykułu przebiega następnie główne epizody administracyi Crispiego: kodeks karny, upaństwowienie szkoły itd.; streszczają się one wszystkie w tym punkcie: wojna przeciwko katolicyzmowi i papieżowi!

„Od czasu sławnego listu Ojca św. do kardynała Rampolli w r. 1887 zniknęła chwilowo wszelka nadzieja co do dyplomatycznego pośrednictwa. Kardynał Manning powiedział to od dawna; nie można się niczego spodziewać od książąt i rządów; należy szukać oparcia w ludach. To też głos papieża obudził wszędzie u wiernych i wierzących głębokie echo. Kiedy episkopat toskański zaprotestował przeciwko kodeksowi karnemu, mogła już berlińska „Kreuz Ztg.“ pisać następujące zdanie: „Nigdy od roku 1870 nie był ruch katolicki we Włoszech tak ożywiony jak dzisiaj — nieprzewidziane stało się tam możliwem.“ Ruch kongresów katolickich w Europie był wynikiem i uzupełnieniem tego katolickiego ruchu włoskiego.

Przegląd niemiecki wierzy atoli, że pokojowe rozwiązanie kwestyi rzymskiéj nie byłoby niemożliwem, gdyby Włochy umiały zrozumieć istotne swe interesa. Oto, co pisze autor na zakończenie swego artykułu:

Dnia 30 maja 1887 r. „Moniteur de Rome“ robił aluzyą do tego rozwiązania, żądając w wielkim kraju o 30 milionach mieszkańców kącika wolnéj ziemi dla papieża. Ale tego kącika odmawia nacyonalizm rewolucyjny. Nacyonalizm ten odniósł przewagę nad dawnymi przywódzcami ruchu narodowego, Capponim, d'Azeglio, Lamarmorem — stał się sam panem absolutnym.

Skutki téj polityki mamy mamy dziś przed oczami i dobrze byłoby, aby w Berlinie zastanowiono się nad niemi Ze wszystkich krajów, nawiedzonych przez rewolucyą, Włochy stały się najnieszczęśliwszemi. W tym żyznym ogrodzie głód i nędza doprawadzają robotników miejskich do buntu, a chłopów do rabunku, prowincye wyludniają się skutkiem emigracyi. Podatki wzrastają codziennie pomimo miliardów zagrabionych Kościołowi, finanse, wpadając z deficytu w deficyt, dążą ku upadkowi. Kiedyż przestanie potrójne przymierze służyć sprawie pokoju, a gdy wybije godzina stanowcza, jakąż pomocą być może podobna potęga? Na tém to budować zamyślał ks. Bismarck!“

Zakończenie jest nieco sztywne, to też Włochom przypomnieć należy, że to ich *sprzymierzeniec* do nich przemawia!

Z najnowszych dziejów
Biskupstwa Wileńskiego.

(Ciąg dalszy).

To rzadkie, w tak uroczystém otoczeniu przemówienie samego pasterza z kazalnicy, jego zajmująca, pełna szlachetnéj godności postać, pewne wzruszenie i bladość na twarzy, same przez się już spotęgowały uwagę słuchaczów, niezależnie od wzniosłéj treści nauki. Wziąwszy za tekst słowa Jeremiasza proroka: „*A, a, a! Panie Boże, oto nie umiem mówić, bom ja jest dziecina.* I rzekł Pan do mnie: *Nie mów: jestem dziecina, bo na wszystko na co cię poszlę, pójdziesz, i wszystko cokolwiek ci rozkażę, mówić będziesz.*“ Dostojny mówca skreślił na wstępie ciężkie trudności powołania swego w obecnéj chwili, wskazując na brzemię swych obowiązków; z kolei szczegółowo zdał sprawę z przebiegu całéj akcyi, która go na to stanowisko wyniosła. Pozostawiając bardziéj kompetentnym od nas osobom streszczenie téj wzniosłéj, z prawdziwém namaszczeniem wygłoszonéj nauki, zaznaczymy tu tylko, że nie były w niéj pominięte najważniejsze kwestye religijno-społeczne obecnéj chwili, jak stanowisko Kościoła katolickiego w obec państw i rządów w ogólności. Przedewszystkiém atoli, jak łatwo było przewidzieć, mając na myśli stan dyecezyi wileńskiéj, zwrócił się pasterz do obecnego w świątyni duchowieństwa wszelkich stopni, przypominając mu świętość jego powołania i w dalszym ciągu zaznaczył nie tylko konieczność dla niego wykształcenia, niezbędnego dla duchownych, lecz i potrzebę nauki w ogóle, w rozległém znaczeniu tego wyrazu. Gdy wzywał do poprawy zostających w błędzie i wskazywał im ich obowiązki, słyszeliśmy surowe, naglące słowa upomnienia, wypowiedziane z niezwykłą mocą i prawdą, a zastósowane do smutnych okoliczności miejscowych; po za temi słowami dały się słyszeć inne słowa miłości, chęć przebaczenia i zapomnienia wszystkiego, pragnienie przywrócenia pokoju i zgody. Wszakże, mówił daléj do duchowieństwa mniéj więcéj w te słowa pasterz: „*Kto chce wojny, ten będzie miał wojnę, bo kto się sprzeciwia prawemu pasterzowi dyecezyi, ten się sprzeciwia najwyższemu rządzcy Kościoła, Ojcu św., ten się sprzeciwia najjaśniejszemu cesarzowi Aleksandrowi III.*“ Nastąpiła chwila wielkiego wzruszenia, po licach płynęły łzy żalu i wstydu, głośne łkania ludu dały się słyszeć, gdy dostojny pasterz w kilku rysach skreślił stan upadku dyecezyi wileńskiéj, która, jak się wyraził, przyświecała niegdyś w dziejach Kościoła krajowego, a dziś jest wyszydzana, sponiewierana przez wszystkich. „*Nie wymieniam*, zawołał mówca, *sprawców téj sromoty, nie mam w téj chwili nikogo wyłącznie na myśli, uchowaj mnie Boże, lecz mówię tylko do wszystkich, ogólnie.*“ Po tym wstępie Jego Ekscelencya przemówił do kleru dyecezyalnego, którego potrzeby, jak się wyraził, najbliżéj bierze do swego serca. Streściwszy jasno wielkość obowiązków kapłańskich, zaznaczył, że kto się nie czuje na siłach w zupełności im podołać, ten powinien zawczasu opuścić mury seminaryum i już nie myśleć o otrzymaniu święcenia. Z kolei zwrócił się pasterz i do stanów świeckich, zachęcając naprzód „szlachetne obywatelstwo“ do życia moralnego i przykładnego, według zasad religii; wystawiał im ich obowiązki względem Kościoła, państwa i społeczeństwa, oraz względem „niższych“ klas społecznych, rozmaitym zgubnym wpływom bardziéj podległych przez brak oświaty, do których wszelkie fałszywe teorye i doktryny łatwiejszy przystęp mieć mogą. Podniósł przytém pasterz tę myśl, że jakiém jest społeczeństwo, takimi są téż i kapłani z jego łona wychodzący, którzy będąc związani z niém wspólną wiarą i pochodzeniem, są niejako jego odbiciem. Daléj przemówił do niższych stanów, którym téż niósł słowa miłości i zachęty do dobrego, objaśniał im, według zasad religii, stósunek ich do innych klas społecznych i wynikające ztąd obowiązki, w końcu zaś pasterz zwrócił mowę do ojców i matek w ogólności. Tu również skreśliwszy obowiązki wzajemne męża i żony względem dzieci, położył nacisk na skutki rozprzężenia w rodzinie, będące owocem pewnych zgubnych teoryi, obcych naszemu społeczeństwu, w rodzinie, która jest kamieniem węgielnym całéj ludzkości. Oto są główniejsze myśli téj wzniosłéj nauki, która prócz ściśle religijnych ustępów, nie była pozbawiona ogólnych najwyższéj doniosłości uwag, znajdujących oddźwięk w sumieniu naszego społeczeństwa.

Po skończonéj nance, Jego Ekscelencya przywdziawszy na siebie kapę i infulę, otoczony asystencyą i ludem, wrócił do ołtarza i zaczął się ubierać do mszy św., którą po raz pierwszy w téj świątyni odprawiał obrzędem biskupim. Po *Credo*, na mocy władzy od Stolicy apostolskiéj nadanéj pasterzowi, ogłoszono odpust zupełny, po skończonéj zaś sumie Jego Ekscelencya udzielał ludowi pasterskiego błogosławieństwa, a następnie z liczną asystencyą, pod baldachimem, poprzedzany procesyą, odprowadzony był przy odgłosach muzyki i dzwonów do drzwi kościelnych. Ogromne masy ludu, którym błogosławił po drodze, odprowadziły Jego Ekscelencyą do poblizkiego mieszkania, w domu biskupim, przy ulicy Zamkowéj. Dodajmy w końcu tego opisu, być może nie zupełnie dokładnego co do niektórych szczegółów, że dla upamiętnienia tego ingresu biskupiego zdjęto za pomocą fotografii z balkonu poblizkiéj kamienicy ten moment, stanowiący poniekąd epokę w dziejach Wilna.“

(Ciąg dalszy nastąpi).

NIEMCY.

* Berlin, 6 sierpnia. Do „Hagener Ztg.“ piszą z Gelsenkirchen, co następuje: „Wskutek licznych wydaleń górników jest w westfalsko-nadreńskich rewirach węglowych, a mianowicie w marchijskim rewirze, ogromny przypływ robotników z Prus Wschodnich. Na naszych stacyach kolejowych mamy sposobność przypatrzyć się, jak w ostatnich dniach ranne pociągi regularnie przewożą gromady złożone z 30 do 50 robotników ze wschodu, mówiących po większéj części po polsku.“ „Germania“ dodaje ze swéj strony, że kiedy się rozpoczął ruch strejkowy, przypisywano winę Polakom. Powinnoby się okazać w praktyce, czy organ górniczy miał słuszność, czy nie. Jeżeli w kopalniach przyjmują polskich robotników, to najlepszy dowód bezpodstawności wymienionego twierdzenia. Wogóle żałować należy, że sprowadzają obcych robotników, podczas kiedy w rewirze Ruhr karani robotnicy nie mają zajęcia.

— *Cesarzowa* przyjmowała wczoraj przed południem w Wilhelmshöhe wizytę w. księcia sasko-wajmarskiego. Po południu zwiedziła cesarzowa z w. księciem wystawę myśliwską, rybacką i sportową, gdzie przyjmował dostojnych gości naczelny prezes i komitet wystawy. Prezes wystawy, hr. Altenkircher, oprowadzał po wystawie.

— *Ks. Bismarck* telegrafem wynurzył Crispiemu swoje zadowolenie z środków, których Crispi użył przeciw irredentystom.

— „*Nordd. Ztg.*“ stanowczo występuje przeciw wieściom, jakoby rząd niemiecki miał zamierzać jako wianek ofiarować wyspę Kretę księżniczce pruskiéj.

— *Jak donoszą* monachijskie „Neueste Nachr.“, przybędzie szach perski do Monachium dnia 19 b. m. i zabawi tam trzy dni.

— *W nocy* z 4 na 5 b. m. zderzyły się pod Seubersdorf dwa pociągi w skutek fałszywego ustawienia zwrotnicy, przyczem 4 osoby poniosły uszkodzenie.

— *Karlsruhe*, 5 sierpnia. W. książe następca tronu pierwszy raz opuścił łoże w sobotę. W. książe i w. księżna udają się jutro do Mainau, dokąd po południu przybędzie szwedzka następczyni tronu. Kuracya w Reichenhallen tak nie służyła następczyni tronu, że zmuszoną była przerwać ją i postanowiła dłuższy czas spędzić w Mainau.

— *Wśród ogromnego* udziału ludności odbyła się wczoraj w Wörth uroczystość poświęcenia pomnika dla poległych Bawarczyków w dniu 6 sierpnia 1870 roku. Z Bawaryi i krajów koronnych przybyło około 250 stowarzyszeń obrony krajowéj. Mowę okolicznościową wygłosił pozasłużbowy jenerał-porucznik Gropper z Monachium.

— *Parlament niemiecki* ma tym razem wcześniéj niż zwykle, bo przed 23 października, być zwołanym. Tak donosi „Magd. Ztg“.

— *Pruski poseł*, Schlözer, bawi jeszcze od poniedziałku w Warcinie u księcia Bismarcka.

— *Sejmik rzemieślników* odbywa się obecnie w Hamburgu. O czem tam radzą, niewiadomo, a przynajmniéj redakcye, chociaż znają tok obrad, nie piszą nic o tém, bo ci reprezentanci cechów zamknęli drzwi przed reprezentantami prasy.

— *Przez 9 tygodni* siedział w śledztwie górnik Franke z Ueckendorf. W czasie strejku robotników w kopalniach, pisywał on do posła Bebla i odbierał listy od niego. Teraz wypuszczono Frankego; wynagrodzenia za niewinne więzienie nie ma, jak wiadomo, w Prusiech.

— *Król. szambelan*, hr. Hohenthal w Dölkau, obejmuje z dniem 8 b. m. urząd szambelański u cesarzowy.

Sprawa wadowicka.

Kraków, 31 lipca.

II.

Ze wszech miar zajmującemi, a nader wymownemi są cyfry i daty statystyczne, zebrane z wykazów starostw i lwowskiego namiestnictwa, na żądanie prokuratoryi wadowickiéj w przedmiocie emigracyi.

O ile te nie wyświecają zupełnie sprawy, o tyle dopełniają je wykazy ksiąg, skonfiskowanych w ajencyi hamburskiéj i bremeńskiéj. Złożenie dwóch powyższych źródeł daje pełny obraz ruchu emigracyjnego. Statystycznéj ścisłości pod względem pochodzenia i przynależności wychodźców napróżnoby szukać w tych wykazach, gdyż ajencye regestrowały tylko sumę wysyłanych emigrantów bez względu, czy pochodzili oni z Galicyi, wschodnich gubernii cesarstwa lub Słowacyi. A dwie ostatnie kategorye stanowiły, jak wiadomo, bardzo znaczną część ogólnego kontyngensu wychodźców.

Wedle wykazu wychodźców, objętych skonfiskowanemi księgami ajencyi hamburskiéj w Oświęcimiu, wyprawiła ona w przeciągu czasu od dnia 1 maja 1887 r. do 23 lipca r. z. 12,406 osób na Hamburg; bremeńska zaś ajencya Zwillinga w czasie od dnia 10 maja do 24 lipca r. z. 615 osób na Bremę. Różnią się pod tym względem wielce wykazy urzędowe starostw powiatowych, podające ogólną cyfrę za czas od 1880 r. do 1888 r. 22,468 wychodźców, którzy urzędownie władze o emigracyi zawiadomili. Wykazy te nie są jednak kompletne. Ogólną liczbę wywiezionych z saméj Galicyi w okresie wspomnianym przyjąć można minimalnie na 80,000 dusz.

Nie pora i nie sposobność na tém miejscu rozważać doniosłość znaczenia i skutków tak gwałtownéj emigracyi, ale już na pierwszy rzut oka, jako najbliższe nieuniknione świadectwo, przedstawia się z jednéj strony widmo wyludnienia, z drugiéj wywłaszczenie z ojczystego kawałka ziemi szerokich warstw ludności, zdążających presyą najpodstępniejszéj agitacyi po rzekome złote runo na drugą półkulę.

Dość powiedzieć, że sama wartość ziemi w pieniądzach, odebranych ze sprzedaży, oblicza się na 1 i pół miliona złr., z któréj to sumy za same koszta przewozu do Ameryki, t. j. za same karty jazdy okrętem z Hamburga do Nowego Jorku, względnie Baltimore, ajencye, nie licząc swych prowizyi wysłały w gotówce za pośrednictwem urzędu pocztowego w Oświęcimiu, za czas od maja roku 1887 do lipca r. z, kwotę 622,774 złr.! Powyższym wykazem objęte są tylko sumy pieniężne, które obie ajencye nadawały do Hamburga i Bremy w przesyłkach, t. j. listach pieniężnych, nie licząc sum, przesłanych przekazami lub w inny sposób, gdyż t. zw. ceny „netto“ od 12,406 osób, wyprawionych przez ajencyą hamburską, oraz 615 osób, wyekspedyowanych przez ajencyą bremeńską w pomienionym wyżéj czasie, nie tylko powyższą cyfrę, ale nawet *sumę jednego miliona znacznie przenoszą*!

Jakżeż kolosalnemi w obec tego byłyby cyfry za cały okres 1880—1888 roku!

Grosz ten wyszedł z kraju na wzbogacenie hamburskich, bremeńskich i liwerpoolskich towarzystw żeglugi parowéj, obu ajencyi oświęcimskich, oraz całego ich tak kunsztownie zorganizowanego aparatu.

Z zestawionych powyżéj cyfr i dat powziąć można w przybliżeniu zaledwo wyobrażenie o rozmiarach ruchu emigracyjnego na trakcie wychodźtwa z Galicyi, Bukowiny i Słowacyi, przez Oświęcim prowadzącym, jak niemniej o wysokości obrotu pieniężnego w przedsiębiorstwie przewozowem oświęcimskich ajencyi emigracyjnych.

Marszruta ruchu emigracyjnego z Galicyi, Bukowiny i północnych komitatów węgierskich, a więc ze Słowacyi, podobnież, jak w znacznéj części z Rosyi i Rumunii, prowadzi przez punkta graniczne: Oświęcim, Dziedzice, Bogumin (Oderberg) jako stacye, łączące się bezpośrednio ze szlakami dróg pruskich. Ze wszystkich tych stacyi Oświęcim, jako najwyżéj na północy zachód wysunięta, najlepiéj się nadawała, jako punkt wysyłkowy. Tu téż obrały sobie siedzibę dwie główne ajencye, ztąd rozciągnął swe ramiona na kraj cały olbrzymi polip organizacyi ajencyjnéj.

Zachodzi jeszcze jedno dla zrozumienia ciągłości sprawy ważne pytanie, w jaki sposób ajencye i ajenci poszczególni ciągnęli zysk z wychodźców?

Jedném z najgłówniejszych i najwydajniejszych źródeł dochodu była prowizya od sprzedanych lub zadatkowanych kart okrętowych, które trzymano w ajencyach oświęcimskich; daléj prowizya od zakupna biletu jazdy koleją z Oświęcimia do Hamburga, ściągana bez rachunku i dorywczo; wyzysk przy zakupnie tych kart, osiągany drogą oszustw i podstępów rozlicznych w kancelaryi ajencyi;

wreszcie zyski, ciągnięte w zajazdach Oświęcimia i całéj okolicy z pobytu kilkodniowego wychodźców; z zakupna przez nich ubrań i rozlicznych towarów i artykułów.

Wszystkie te źródła razem zebrane składały się na jednę wielką niewyczerpaną kopalnią, z któréj ciągnęła bryły złota kilkaset głów licząca zgraja ajentów wyzyskiwaczy.

Okolica Oświęcimia roiła się literalnie od ajentów firmowych i pokątnych. Wszyscy niemal karczmarze i właściciele hotelów i zajazdów należeli do szajki lub byli na usługach ajencyi — słowem, w księstwach: oświęcimskiém i zatorskiém, wykwitł nowy, niesłychanie zyskowny rodzaj przemysłu, do niedawna nieznany, który wprędce zgromadził na swe usługi całe zgraje proletaryatu żydowskiego.

Na wieczne czasy utrwaliły się w pamięci okolicznych mieszkańców ostatnie lata wszechwładnego panowania ajencyi na wielkim obszarze kruju i obrazy scen haniebnych i upokarzających, a przynoszących zakałę społeczeństwu XIX wieku.

Faktem było, że w środku Europy istniał dłuższy czas szmat kraju, zupełnie z pod opieki prawa wyjęty, w którym panowało wszechwładnie prawo pięści, bezgraniczna ciemnota obok wyrafinowanéj przebiegłości; gdzie władza nie dawała żadnéj pomocy uciśnionemu, gdzie ludzi traktowano jak bydlęta, na rzeź i sprzedaż przeznaczone, obdzierano bez sumienia i litości i obdartych porzucano bez opieki na śmierć głodową.

Smutna rzecz czytać takie szczegóły w urzędowym akcie oskarżenia.

Dla lepszéj ilustracyi faktów wypada rozpatrzeć całą sieć organizacyi ajencyjnéj, jéj powstanie i sposób wykonywania ohydnego procederu.

Kronika
miejscowa, prowincyonalna i zagraniczna.

Poznań, środa 7 sierpnia.

* **Doniesienia urzędowe.** Król nadał: wice-admirałowi i komenderującemu admirałowi baronowi v. d. Goltz gwiazdę do orderu czerw. orła II klasy z liściem dębowym; kontradmirałowi Heusnerowi, sekretarzowi stanu w wydziale marynarki cesarstwa order czerw. orła II klasy z liściem dębowym; pozasł. pułkownikowi Vogel, byłemu oficerowi szkoły maryn. order czerw. orła III klasy z wstęgą; kapitanowi korwety Flichtenhöfer, komendantowi aviso „Greif“, kapitanowi Ritterowi, szefowi komp. w drugim batalionie maryn. i kapitanowi pokładu Rollmannowi okrętu „Irena“ order czerw. orła IV klasy.

Król mianował dotychczasowego nadzwyczajnego profesora dr. Emila Strucka w Gryfii zwyczajnym profesorem w fakultecie filozoficznym; praktycznemu lekarzowi dr. Koenigowi nadał król predykat radzcy zdrowia.

* **Pan dr. Dembiński** wrócił z podróży.

* **Prezes policyi** p. Bienko, powrócił wczoraj z urlopu.

* **Towarzystwo „Stella“** urządza w niedzielę dnia 11 b. m. wycieczkę do Pamiątkowa, majętności JW. hr. Bnińskiego. Wspólny wyjazd nastąpi o godzinie 10 minut 35 przed południem, powrót około godziny 10 wieczorem. Ceny jazdy są zniżone i kosztuje bilet zwrotny III klasy 1 markę. Zamówienia na bilety przyjmują do soboty pp. E. Adamski, Wrocławska ulica nr. 13 i A. Andruszewski, Wielka Rycerska ulica nr. 8. (Zabawa odbędzie się w parku, skąd dalsze wycieczki bardzo piękne). Do największego udziału zapraszamy tak członków jak przyjaciół naszego Towarzystwa.

Zarząd Towarzystwa „Stella“.

* **Zwracamy** uwagę na ogłoszenie p. Walerego Stęczniewskiego, który założył tu przy ulicy Nowéj nr. 5 skład rękawiczek i wyrobów skórzanych.

* **Jadący** koleją sam powinien pamiętać o tem, aby wysiadł na stacyi, do któréj ma bilet. Nadto jego jest rzeczą zważać na to, aby tam, gdzie się pociągi krzyżują, wsiadł do właściwego wagonu.

* **Kilka koszów** nagniłych i robaczywych grzybów zabrała onegdaj policya na targu i zniszczyła te grzyby.

* **Za mięso** z jesiotrów, które w r. b. niezwykle późno, bo dopiero w końcu czerwca u nas się zjawiły, płacono na targu po 35 do 40 fen. za funt. W bieżącym roku złowiono ich bardzo dużo, miały one 250—300 funtów wagi.

* **Wczoraj** odbywał się w koszarach na Bartoldowie festyn 6 pułku grenadyerów piechoty. Obchodzono pamiątkę bitwy pod Wörth, a zarazem odebrał pułk portret swego pierwszego dowódzcy Kleista z Nollendorfu, którego pułk ten nosi obecnie nazwę. Pomiędzy licznymi gośćmi, zdążającymi na tę uroczystość, był także p. naczelny prezes w mundurze oficera gwardyi kirysyerów.

* **Nauczyciele** przy seminaryach nauczycielskich, zastępujący kolegów w razie ich choroby itp., nie mają prawa do osobnego za to zastępstwo wynagrodzenia. (Reskr. min. z dnia 16 grudnia 1878 r.).

* **Nosacizna** wybuchła między końmi pana Józefa Dyczkowskiego w Rogoźnie (powiat obornicki).

* **Września.** W zeszłym tygodniu zgorzały w Sołecznie owczarnia i obora. Pożar tak gwałtownie się szerzył, że tylko część bydła wyratować zdołano.

* **Inowrocław.** Gospodarz Kędzierski z pod Inowrocławia wykupił w Sokolnikach ostatnie gospodarstwo z rąk niemieckich. — Tutejsza straż ogniowa wybierała się zeszłéj niedzieli na zabawę, gdy nagle zawołano ją do Kruka, gdzie się paliła stodoła dominialna. Po ugaszeniu ognia udała się straż na zapowiedzianą zabawę.

* **Z Tucholskich borów.** „Der Gesellige“ bardzo żałuje, że król. insp. pow. Illgner, który był dawniéj król. inspektorem pow. w Tucholi, a następnie do Pleszewa przeniesionym został, nie wróci do Tucholi, gdzie „dzielnie popierał niemczyznę.“ P. Illgner został z Pleszewa do Schusienerhaken przesiedlonym.

* **Członkowie** Spółki kościerzyńskiéj, która w roku 1883 popadła w konkurs, mają teraz po ukończeniu konkursu, dopłacić jeszcze 23 tysiące marek.

* **Berlin.** Towarzystwo „Stella“ w Berlinie urządza swą drugą wycieczkę do Köpnik w niedzielę dnia 11 sierpnia. Zabawa odbędzie się w lokalu p. Feinda. Wyjazd z śląskiego dworca o godzinie 9 minut 40 zrana. Wstęp dla panów 50 fen., dla pań 25 fen. Szanownych rodaków Berlina zaprasza Zarząd.

* **Kartofli** i wszelkich części oraz odpadków od kartofli, tak od korzeni jak i łętów nie wolno jest wewozić do Polski i do Rosyi. Nawet pudeł i miechów, które były do kartofli używane, przez granicę nie przepuszczają, a to dla tego, aby nie wewieziono do kraju chrząszczyka „kolorado“, który niszczy kartofle.

* **Spryt redaktorski.** Pismo bulanżystowskie „Cocarde“, pomimo przeprowadzonéj w biurach jéj rewizyi, ogłosiło dalsze ustępy z aktów śledczych w sprawie Boulangera. Stać się to mogło jedynie dzięki sprytowi sekretarza redakcyjnego, który policyę w pole wyprowadził. Manuskrypt aktów był u niego w biurku pod kluczem, gdy jednak komisarz policyi się zjawił, rzekł mu sekretarz, że manuskrypt jest już w zecerni na pierwszem piętrze i udał się z nim razem na górę. Po drodze przypomniał sobie jednak, że nie ma kapelusza na głowie i wrócił się do biura po kapelusz. Chwila ta wystarczyła do oddania klucza od biurka jednemu z kolegów redakcyjnych, który papiery wydobył i wyniósł, a komisya rewizyjna zbierała tymczasem po zecerni skrawki manuskryptu, który już był dzień przedtem złożony.

* **Hiszpańskie wieczory.** Na wystawie paryskiéj cieszą się wielkiem powodzeniem t. zw. „wieczory hiszpańskie“, które stanowią istotnie niezwykłą zabawę. Uczestnicy zabawy przenoszą się zupełnie do Hiszpanii. Widzą jéj malownicze kostyumy, poznają obyczaje, słyszą pieśni i przypatrują się charakterystycznym narodowym tańcom. Orkiestra, złożona ze 100 osób, gra przez cały wieczór na przemiany z Estudiantiną, którą dowodzi kompozytor Mor. Wspaniały corps de balet ze 100 pięknych Hiszpanek tańczy w kostyumach, przedstawiających dziewięć prowincyi Hiszpanii.

* **Kalendarz.** Jutro w czwartek dnia 8go sierpnia św. Cyryaka m.

Wschód słońca o godzinie 4 minut 32. Zachód o godzinie 7 minut 37.

Ostatnie telegramy.

Metz, 7 sierpnia. Rada miejska zezwoliła na nieograniczony kredyt na przyjęcie cesarza.

Wiadomości literackie i artystyczne.

* **Kroniki Rodzinnéj** wyszedł z druku nr. 15 i zawiera: Nad Gangesem przez W. M. — Z wystawy paryskiéj przez Sewerynę Duchińską. — Ułamki dziennika Jana Stanisława Jabło-nowskiego (ciąg dalszy). — Z najnowszych podróży. — W krainie edredonów, wspomnienia z podróży A. Padlewskiego. — Obrazy rybackie (dokończenie). — Noc lutowa, z angielskiego przez J. Z. M. — Wieści polityczne. — Silva rerum.

Przybyli do Poznania.

Poznań, 6 sierpnia.

LUZIŃSKIEGO HOTEL FRANCUZKI. Hr. Żółtowski z Czacza, Chłapowski z Rzegocina, Grotmann z Radojewa, Hermann z Drezna, Klempicki z Ostrowa, Jarmuszkiewicz z Petersburga, Oleskiewicz z Kalisza, Wąchocki z Galicyi, Smarzewski z Warszawy.

KAMIEŃSKIEGO HOTEL BERLIŃSKI. Pani Osiecimska i Jeżewicz z Galicyi, baron Graeve z Borku, Rakowski z Grodziszczka, Sławoszewski z Sławoszewa, Steinhoff z Pleszewa, Gregorowicz z żoną z Krotoszyna, Maciejewski z Królestwa Polskiego, pani Kutznerowa z córkami z Ostrowa, pani Raczkowska z Ławicy.

(23

LOTERYA.

(Bez gwarancyi.)

Berlin, dnia 5 sierpnia.

Przy dalszém dziś przedpołudniowém ciągnieniu czwartéj klasy 180 król. pruskiéj loteryi klasowéj padły następujące wygrane:

(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 210 marek).

132 345 434 578 660 **1**012 62 337 67 81 439 602 775 985 **2**101 20 247 67 352 77 409 47 94 626 **3**012 161 222 63 316 27 78 83 568 83 98 620 98 746 87 869 960 69 96 **4**028 105 31 68 236 (3000) 303 53 97 513 76 (3000) 94 766 88 949 97 **5**231 358 938 85 93 **6**186 88 208 308 9 87 404 22 516 627 35 43 95 724 809 948 **7**029 57 220 83 416 69 599 706 870 950 60 65 **8**039 73 98 313 46 54 78 608 19 726 65 830 48 75 918 57 (3000) **9**220 319 44 698.

10081 444 517 29 89 834 (1500) 58 (300) 92 907 **11**070 106 236 79 492 559 685 99 794 811 18 51 (3000) 962 **12**171 201 3 70 398 405 531 62 635 45 (500) 794 996 **13**064 111 281 (300) 301 8 604 12 78 92 848 58 64 938 **14**023 212 36 66 324 426 37 72 620 770 (300) 801 18 **15**062 209 326 507 48 92 627 44 707 30 60 845 64 **16**034 (300) 97 114 231 84 354 95 462 621 771 887 941 94 **17**033 134 43 243 422 729 960 **18**023 105 261 334 (500) 47 484 (3000) 615 706 800 60 **19**258 303 422 78 530 633 42 922 (500).

20113 36 68 71 383 502 33 905 **21**045 299 418 65 652 77 90 751 866 918 82 **22**025 36 107 55 60 240 67 70 332 406 (300) 32 514 38 615 707 11 943 **23**147 53 255 87 89 355 98 714 (300) 30 34 52 **24**092 211 92 336 91 517 24 633 85 716 67 811 96 **25**131 266 313 451 (500) 706 40 800 912 60 **26**299 319 472 550 672 **27**162 63 284 394 697 726 **28**210 93 426 606 26 48 986 (300) **29**094 506 19 62 607 730 77 863 943 72.

30081 96 (300) 150 53 335 574 614 847 (500) 908 **31**579 (3000) 630 42 58 867 **32**062 102 267 (3000) 409 15 596 (500) 678 95 908 **33**145 78 (500) 213 88 402 80 542 817 50 964 **34**007 67 113 39 53 66 69 81 273 81 385 406 687 745 79 84 805 **35**039 108 290 780 807 55 88 921 64 **36**204 419 65 500 711 (1500) 59 846 **37**214 317 95 561 80 608 14 835 **38**098 (500) 100 1 60 294 359 496 98 601 32 93 754 97 984 97 **39**096 100 240 331 42 457 79 659 704 (1500) 836 933 (500) 43 64.

40137 249 462 90 566 94 690 702 16 50 806 23 65 945 **41**135 476 535 (500) 684 882 951 51 (300) 70 90 (3000) **42**277 317 44 513 20 79 694 **43**052 233 324 457 85 501 35 62 87 602 73 724 886 978 **44**420 70 (300) 504 779 837 970 **45**038 160 (3000) 287 573 638 93 714 74 837 45 **46**133 61 82 448 93 513 90 917 20 96 **47**398 414 626 (300) 56 708 806 62 921 53 96 **48**114 52 277 94 390 97 528 893 908 55 **49**066 324 27 60 468 684 835 918.

50139 335 478 511 13 885 **51**072 77 140 232 90 (3000) 379 428 41 572 618 710 869 907 **52**048 75 307 94 423 44 (1500) 53 606 733 842 (500) 56 **53**017 51 (500) 60 61 74 82 96 (500) 300 416 20 36 589 690 921 **54**386 403 14 16 564 (3000) 718 361 **55**037 149 209 37 365 535 (500) 58 91 671 96 963 **56**034 (500) 147 (1500) 366 401 516 677 775 93 924 (3000) **57**012 59 121 288 422 39 42 512 614 33 40 66 974 **58**203 81 85 326 38 414 502 (3000) 51 90 612 (500) 24 775 99 895 **59**122 424 515 68 632 70 81 52.

60009 171 72 74 94 271 323 428 529 58 91 628 57 62 72 724 41 818 996 **61**166 216 389 593 752 818 63 (3000) 74 079 **62**032 (1500) 191 244 75 321 432 623 83 916 72 **63**013 37 112 96 584 657 702 79 803 77 (1500) **64**041 156 (300) 250 439 50 662 78 765 857 973 **65**003 17 27 91 233 39 413 33 744 **66**168 (1500) 227 310 (3000) 60 505 613 93 710 13 (500) 27 880 970 **67**052 160 258 70 431 46 76 98 620 59 845 956 65 98 **68**057 68 86 121 259 425 597 663 769 837 **69**010 44 67 146 220 82 400 45 62 553 74 681 774 76 913 31 55.

70050 171 268 (500) 429 82 88 513 618 729 924 **71**053 136 372 441 95 503 19 36 64 91 640 45 47 85 748 805 (3000) 61 (500) 947 **72**019 132 203 53 76 375 90 553 612 31 945 99 **73**058 (300) 272 98 343 418 57 581 630 (1500) 70 731 57 **74**098 102 84 (1500) 251 64 594 663 855 911 51 71 77 **75**190 (1500) 334 36 453 506 646 53 879 934 **76**021 81 122 296 470 527 (1500) 714 926 79 **77**104 39 215 79 98 339 94 508 613 27 (3000) 748 825 73 966 **78**040 45 60 85 207 537 (3000) 600 31 (500) 767 **79**239 64 438 967.

80013 84 140 48 339 789 639 (500) 67 **81**131 54 244 457 683 746 56 930 81 **82**019 (500) 31 144 537 45 56 698 877 912 (1500) 38 **83**271 99 315 596 629 77 (300) 78 870 97 987 **84**215 89 317 496 523 76 638 **85**033 85 326 97 858 988 95 **86**002 134 233 342 799 823 70 95 953 **87**110 330 600 44 57 (3000) 925 53 88 **88**030 136 206 91 308 453 586 (1500) 92 96 (3000) 677 717 37 60 64 74 800 84 (300) 915 99 (300) **89**143 84 311 12 49 94 420 72 775 78 871 990.

90113 (300) 695 806 54 **91**246 319 70 761 847 **92**034 200 371 678 895 995 **93**015 71 135 95 (500) 99 206 73 585 601 25 735 56 924 **94**077 97 114 269 411 507 692 (500) 777 892 (1500) **95**051 128 (1500) 83 359 77 451 78 93 584 (3000) 650 787 839 52 965 **96**252 487 535 (3000) 79 81 82 88 745 842 82 960 **97**094 169 337 91 453 (500) 697 841 75 **98**085 154 247 456 70 544 70 607 785 **99**090 123 76 494 549 630 873.

100094 105 232 384 511 692 811 91 **101**045 69 82 83 149 256 428 544 88 725 801 49 909 (300) 65 **102**156 208 36 404 (300) 56 696 736 863 998 **103**040 93 297 397 563 647 77 788 827 53 68 **104**039 (500) 45 257 59 72 93 97 240 68 427 54 75 770 826 37 **105**050 53 76 229 366 458 581 781 93 834 55 932 46 **106**024 340 416 72 542 79 621 857 **107**189 476 853 66 **108**229 316 75 414 25 (300) 519 23 26 604 51 **109**017 150 225 46 316 20 39 567 848 913 36 55 72.

110221 32 559 (300) 91 650 753 839 63 96 902 **111**243 344 95 (1500) 473 528 38 68 616 18 740 98 820 87 91 924 **112**036 153 395 475 529 43 631 61 949 56 74 **113**115 91 216 81 302 431 54 504 705 926 **114**006 119 28 47 49 304 415 67 85 574 (5000) 619 (300) 757 884 939 72 (300) **115**091 143 204 67 (500) 83 309 45 48 53 92 405 16 520 54 689 766 72 (500) **116**155 89 93 349 791 910 **117**073 200 47 95 323 29 464 568 756 921 **118**039 327 35 562 79 669 82 89 96 720 954 (300) 94 **119**055 91 206 35 349 446 562 67 662 770 837 (1500) 908.

120072 130 227 342 492 645 82 (300) **121**236 324 540 (500) 680 98 776 77 937 68 **122**108 26 493 535 75 605 (1500) 59 729 45 46 838 999 **123**087 100 74 365 451 73 527 52 73 611 951 **124**219 433 600 12 43 59 779 81 **125**081 88 123 31 89 662 89 710 77 803 7 998 **126**076 147 88 305 18 56 545 685 93 **127**200 409 21 27 634 79 702 40 929 (3000) **128**003 294 315 23 66 547 683 724 58 873 **129**016 102 8 31 435 76 596 98 617 51 87 91 859 86 956 (1500).

130140 307 58 447 99 733 841 997 **131**174 77 96 329 470 531 651 81 769 842 947 **132**067 (500) 238 44 (300) 482 90 584 832 951 **133**089 107 39 347 499 728 901 **134**136 74 (500) 375 459 515 91 953 83 (500) **135**299 362 478 510 25 670 720 61 (3000) 890 96 900 24 **136**319 602 75 736 (3000) 993 **137**002 236 71 410 17 95 689 763 970 90 **138**697 (300) 788 821 **139**166 224 88 96 351 488 563 756 884 976.

140147 76 221 82 353 521 27 614 728 41 (1500) 92 938 69 95 **141**097 256 59 563 618 92 707 **142**593 673 784 959 **143**088 191 700 809 24 (300) 905 (300) 23 28 78 **144**064 101 30 97 259 60 409 25 57 93 610 853 919 23 51 **145**038 184 288 97 (300) 372 96 422 533 (300) 600 720 922 58 **146**297 330 82 432 85 88 98 603 734 915 **147**126 260 562 98 603 734 915 **148**059 162 367 533 54 80 730 93 969 **149**009 77 187 91 223 405 52 86 549 58 679 843 (300) 983 88.

150225 230 550 86 614 771 **151**134 216 49 319 (1500) 461 563 681 757 (500) 96 824 93 910 81 **152**226 52 310 74 435 583 96 (500) 694 857 923 **153**168 92 98 384 400 (500) 2 12 508 59 610 47 53 771 (10 000) 76 812 60 937 **154**093 154 64 94 293 377 409 510 750 **155**257 316 36 479 663 720 97 826 37 (1500) 951 **156**084 116 (3000) 269 336 711 47 52 836 **157**005 260 99 317 429 78 704 851 900 85 **158**192 94 (500) 316 634 66 805 (1500) 7 16 906 **159**065 94 282 322 (300) 25 651 98 (1500) 748 57 91 854.

160048 182 264 376 426 50 96 898 964 79 **161**155 72 263 370 695 713 40 959 **162**070 116 61 94 213 30 310 (1500) 28 545 609 736 (300) **163**064 417 39 48 86 580 700 1 800 83 941 43 **164**011 21 331 (500) 456 64 78 82 530 870 945 **165**110 261 379 436 513 (1500) 638 806 38 901 **166**023 26 (500) 29 (1500) 122 455 761 951 (500) **167**052 182 92 343 453 638 707 74 960 **168**056 519 79 93 704 23 50 63 90 999 **169**007 98 209 (300) 18 32 57 75 359 433 504 694 707 41 855 (300).

170674 734 83 813 18 33 45 **171**055 120 23 27 47 316 31 418 41 88 553 760 829 77 900 31 **172**049 121 233 41 88 371 84 97 581 745 (300) **173**021 22 31 (1500) 60 139 235 96 403 20 26 579 647 866 911 90 **174**036 80 297 372 697 (300) 766 820 50 954 **175**144 85 276 (500) 77 344 402 7 28 53 85 532 624 56 724 975 (500) **176**148 253 72 408 20 91 546 655 747 824 88 925 (1500) **177**026 54 (300) 73 99 135 276 83 309 73 477 (1500) 604 10 47 53 89 706 77 940 (500) **178**059 209 311 422 508 27 651 740 54 92 95 809 72 973 **179**011 49 63 93 95 382 450 512 (500) 606 43 892 912 (500) 47.

180206 70 84 904 80 637 50 63 91 781 873 (300) 903 **181**090 1:5 55 270 91 366 472 640 728 914 **182**109 28 (3000) 302 23 68 93 528 47 57 677 736 46 (300) 805 905 (1500) 35 **183**006 168 274 463 586 769 97 (1500) 804 49 85 957 85 **184**193 255 526 33 609 (3000) 13 51 701 67 99 826 (500) **185**021 55 (3000) 127 87 264 80 382 631 80 709 896 946 **186**105 334 532 712 64 (500) 917 80 **187**011 165 75 87 256 399 81 433 37 685 757 (500) 69 701 815 **188**116 358 63 80 493 589 609 69 701 815 **189**042 59 (10 000) 186 217 43 304 454 93 650 55 767 72 820 64 72 95.

(24) Berlin, 5 sierpnia.

Przy dalszém dziś ciągnieniu popołudniowém padły następujące wygrane:

46 362 664 888 **1**113 (500) 36 (5000) 43 404 740 828 913 **2**054 108 222 (300) 25 42 (1500) 354 630 67 960 **3**042 (300) 48 54 59 240 89 389 (1500) 477 81 656 79 91 740 801 (500) 31 64 (300) 923 65 98 4262 348 532 66 77 615 951 67 **5**061 373 434 39 61 68 80 570 (300) 726 83 952 95 **6**107 99 345 75 90 406 556 645 53 706 843 982 92 **7**001 21 70 101 17 260 439 651 66 (1500) 8096 231 (3000) 42 361 75 476 559 74 603 21 85 (1500) 794 804 17 47 959 **9**052 122 61 230 69 397 462 855.

10047 128 92 279 88 493 99 581 936 41 64 **11**030 42 107 273 465 70 516 31 674 814 36 67 902 35 **12**030 555 607 16 42 46 (1500) 50 719 41 44 83 (300) 811 915 28 **13**193 272 92 611 99 752 62 (300) **14**111 24 30 (500) 73 207 392 522 (3000) 633 90 858 971 **15**005 47 70 101 (3000) 215 423 42 620 88 (3000) 830 985 **16**022 26 47 177 91 (1500) 309 432 83 627 750 84 882 961 **17**288 537 742 97 978 98 **18**216 18 90 328 453 737 42 53 803 **19**043 79 (5000) 97 130 388 457 74 86 619 77 89 737 821 72 96.

20025 71 95 177 79 341 60 400 50 97 514 16 41 69 625 84 86 719 44 49 65 77 85 91 851 900 26 66 72 **21**063 141 302 47 52 719 47 946 (3000) **22**019 164 (1500) 289 351 77 403 53 54 90 604 34 50 746 48 99 **23**023 211 301 24 27 425 33 85 655 (300) 749 67 825 52 999 **24**016 106 368 486 666 79 728 63 884 918 (3000) **25**094 102 42 229 415 794 (500) 879 934 67 **26**080 (1500) 130 202 75 308 25 457 536 809 **27**144 205 96 324 26 482 654 750 818 926 95 **28**108 297 385 409 43 57 645 64 808 974 **29**245 332 40 74 98 508 13 99 616.

30139 245 (1500) 445 51 546 928 **31**042 165 80 260 417 96 801 18 910 (3000) 63 **32**000 (1500) 92 417 86 250 302 436 503 726 894 **33**015 55 67 332 (3000) 86 448 62 550 616 948 72 **34**101 354 67 92 552 53 75 631 (3000) 866 92 **35**095 152 88 205 68 97 (300) 331 90 693 733 45 827 **36**002 32 77 229 388 420 41 54 658 (2000) 327 (3000) 44 48 904 93 **37**131 37 70 (3000) 210 34 57 92 775 98 811 943 **38**000 125 30 202 504 29 59 708 98 873 954 **39**070 334 (1500) 71 93 (3000) 427 55 523 751 825 29 33 973.

40036 76 100 (500) 207 12 449 (3000) 624 42 69 954 (3000) **41**006 57 77 129 (300) 55 (300) 294 459 620 43 788 842 66 930 **42**008 60 72 113 51 309 432 613 726 85 95 906 48 **43**044 87 163 (1500) 67 280 96 317 45 471 504 11 24 661 867 985 **44**300 47 412 34 45 545 651 708 59 914 33 35 59 84 **45**105 214 302 16 437 550 86 727 (3000) 41 (500) 864 975 **46**021 99 187 251 304 418 (300) 622 81 741 51 77 84 87 89 974 **47**008 17 145 481 512 60 699 744 971 81 **48**140 47 267 79 381 563 80 646 818 41 57 **49**078 (500) 227 61 93 (10 000) 444 54 64 559 619 85 (500) 848 926.

50011 40 85 (1500) 114 55 309 554 688 727 71 820 37 73 916 **51**033 87 165 344 418 523 26 64 69 706 855 91 (500) 971 (3000) **52**066 370 512 29 (1500) 39 766 910 **53**132 69 482 (500) 504 94 657 736 825 92 953 87 54025 75 317 456 761 75 668 792 803 (3000) 87 90 908 66 93 98 **55**251 435 526 649 738 96 848 990 96 **56**146 57 395 468 554 634 35 51 86 708 (500) 66 863 76 922 **57**026 60 86 184 201 23 641 64 798 845 77 **58**119 288 391 (1500) 606 710 858 999 **59**092 146 208 302 33 403 709 810 930.

60186 92 262 300 52 479 503 81 93 94 (500) 647 50 55 59 766 960 **61**132 366 578 879 958 **62**229 344 47 471 600 745 69 885 **63**209 330 530 41 85 98 661 754 68 **64**053 153 92 323 30 97 468 98 627 812 (300) 931 **65**038 83 215 43 393 637 711 39 **66**061 176 239 315 20 30 42 572 666 838 942 48 62 **67**040 (300) 279 339 80 497 575 (500) 711 882 906 **68**015 497 506 94 673 (3000) 736 88 913 58 **69**184 531 432 703 906 (1500) 47 82.

70076 136 231 364 (300) 433 84 609 40 63 94 **71**120 41 72 349 54 663 828 49 931 **72**056 153 71 290 384 88 400 31 71 96 508 702 3 32 970 (300) 85 **73**973 162 75 91 258 (10 000) 314 492 579 610 841 84 919 **74**085 130 54 351 496 515 603 69 740 66 831 **75**151 252 56 (300) 477 (300) 726 58 **76**025 55 92 168 489 578 635 703 874 933 54 **77**033 77 182 (500) 93 203 69 475 525 51 (1500) 93 959 767 800 964 **78**138 208 53 80 691 742 76 844 925 **79**086 108 230 93 410 32 524 707 91 801 41 73 934 (500).

80044 97 188 219 32 93 509 80 681 **81**002 40 100 7 227 413 93 647 62 858 917 77 **82**074 207 405 (3000) 67 94 662 702 16 22 (300) 84 98 814 74 939 (5000) 67 94 **83**030 (3000) 125 274 400 580 735 93 827 36 900 **84**079 197 230 325 85 97 597 735 **85**031 117 225 68 352 (500) 407 599 856 928 **86**179 415 75 593 615 770 90 **87**018 (1500) 175 339 47 528 68 811 (300) 12 61 (500) **88**069 84 99 263 83 333 447 575 79 81 609 892 **89**073 141 61 (300) 253 397 496 98 581 637 45 941.

90088 250 77 310 33 432 529 752 836 (300) 84 912 **91**535 629 48 52 **92**238 39 60 305 37 44 403 98 558 760 845 99 **93**128 87 203 29 74 348 78 403 23 49 64 576 92 622 38 820 935 (500) **94**021 292 98 412 51 516 25 69 685 819 998 (1500) **95**012 253 59 343 548 57 617 771 83 92 94 928 43 **96**185 213 71 331 92 461 532 86 684 814 21 60 958 70 82 **97**037 44 110 386 (300) 497 552 615 87 (500) 718 55 978 **98**280 91 414 662 843 **99**208 84 349 533 608.

100179 346 85 (1500) 473 571 (300) 620 45 814 **101**178 99 331 478 97 (500) 571 (3000) 85 629 75 (500) 99 770 75 820 37 **102**038 109 69 255 84 336 43 55 574 625 87 792 870 995 **103**095 (3000) 232 72 94 303 442 569 696 (500) 709 833 (300) 981 **104**094 112 77 222 309 663 747 807 (500) 65 **105**052 92 96 112 240 385 584 677 734 41 877 **106**016 (500) 86 204 50 418 68 522 73 674 816 27 960 **107**043 343 538 794 828 931 **108**016 146 (3000) 233 303 9 476 95 507 624 42 59 700 29 72 810 (3 0) 918 43 99 **109**257 92 322 65 470 77 91 509 70 714 79 845 80 90 991.

110148 211 341 (1500) 513 662 985 **111**003 117 (1500) 54 264 75 324 57 412 (300) 77 78 504 806 904 80 84 85 **112**031 57 191 302 35 437 641 867 909 (1500) 50 **113**056 316 59 474 512 27 (1500) 614 98 762 87 877 **114**289 346 80 84 (1500) 412 30 567 617 791 935 **115**164 207 422 87 519 66 605 **116**145 211 74 312 84 464 87 613 904 **117**077 96 121 31 343 55 59 623 912 50 (500) 89 **118**006 (500) 230 308 624 92 745 86 872 985 **119**080 83 155 283 338 98 (1500) 603 21 758 98 802.

120062 235 321 23 60 99 619 51 746 54 816 73 76 98 970 **121**000 9 46 123 (300) 612 736 870 96 98 972 **122**010 92 102 34 290 (300) 471 522 49 626 90 711 43 59 **123**028 37 46 71 118 397 416 86 770 88 998 **124**047 148 (300) 325 34 (3000) 70 411 27 80 628 75 843 902 91 **125**151 71 211 359 440 535 605 47 60 830 921 **126**000 48 100 392 458 65 80 520 954 **127**106 280 313 14 43 62 440 (300) 517 37 56 96 97 99 661 902 83 **128**166 462 80 645 831 **129**070 345 546 690 730.

130025 99 153 325 502 12 689 91 770 803 **131**037 279 341 511 71 846 921 18 **132**026 61 357 548 604 721 57 836 968 (500) **133**185 252 71 74 328 618 760 811 900 **134**204 72 83 378 401 14 17 26 38 533 827 83 937 **135**109 53 85 271 403 666 (300) 764 802 **136**119 50 203 99 311 429 541 810 **137**102 41 (30 000) 46 307 9 41 (500) 80 83 90 457 (300) 542 62 620 802 5 83 **138**066 128 583 614 84 87 700 922 (300) **139**004 405 57 655 778 805 33 983.

140004 89 197 (300) 513 679 849 974 **141**021 247 65 92 518 82 635 36 66 718 870 **142**100 372 444 (500) 648 (500) 450 830 43 45 900 60 62 77 (1500) **143**070 133 92 682 (15 000) 808 (300) 911 42 **144**061 88 93 (300) 412 44 674 706 856 **145**088 91 154 794 819 36 88 **146**068 188 205 (300) 40 72 90 556 76 633 70 767 801 68 95 906 **147**234 601 708 876 99 **148**077 155 225 26 (3000) 58 (3000) 321 459 78 83 531 45 618 40 43 713 (500) 51 846 59 950 56 **149**095 107 49 92 249 318 36 672 703 840.

150091 164 (1500) 239 661 849 81 936 **151**108 500 657 914 **152**306 (500) 82 535 758 825 28 55 994 **153**151 211 57 340 45 57 532 692 736 38 83 880 906 **154**200 (300) 414 16 47 613 64 771 963 **155**057 232 97 346 427 830 **156**086 134 39 380 442 726 70 823 **157**049 169 335 667 703 59 974 **158**164 678 775 919 25 **159**035 42 53 150 90 574 634 78 91 827 48.

160082 164 205 443 84 627 (3000) 757 88 842 996 **161**002 121 28 58 400 652 715 970 (300) **162**253 341 73 75 544 637 807 22 (3000) 990 **163**184 638 862 927 60 **164**046 203 412 70 514 621 (500) 68 94 904 91 **165**211 32 37 51 52 90 326 58 403 26 510 687 740 54 812 931 **166**020 55 83 484 535 90 729 943 **167**166 206 415 43 47 672 709 27 75 923 88 **168**449 693 824 82 944 45 **169**077 152 221 23 425 38 527 54 71 629 947 (300) 52 70 72 93.

170093 104 32 72 283 728 804 **171**143 (3000) 51 92 256 351 509 61 92 759 62 927 77 **172**026 45 68 97 126 213 45 566 (300) 602 69 956 **173**172 208 25 94 524 65 609 (3000) 26 28 34 48 (500) 60 740 (3000) **174**267 346 57 76 565 600 (1500) 38 56 849 (300) 67 79 91 969 79 **175**003 84 343 (3000) 888 904 **176**024 302 404 513 64 78 671 744 907 **177**176 210 376 82 422 63 903 **178**024 57 80 96 133 292 452 544 706 16 877 (3000) 909 87 **179**160 76 (500) 99 582 620 89 780 828 31 67 95 957.

180112 86 93 282 532 633 72 990 **181**247 397 416 500 49 61 882 951 **182**084 173 230 363 410 53 91 97 665 701 49 831 **183**057 (3000) 176 (300) 312 25 35 (300) 588 628 83 92 728 46 75 **184**009 80 431 (300) 61 731 856 **185**081 192 202 324 65 656 796 931 57 **186**018 128 400 58 531 (300) 95 649 734 854 93 **187**029 75 86 (3000) 113 98 287 415 29 36 (3000) 609 764 803 (3000) **188**180 227 (500) 67 389 537 695 726 882 915 37 79 **189**210 (1500) 64 68 337 49 83 543 74 675 788 (300) 931 41 88.

Telegram giełdowy

Berlin, 7 sierpnia 1889. (Kursa końcowe.)

Kurs z dnia	6	7
Pszenica osłab.		
na sierpień	188 —	188 —
na wrzesień-październik	188 —	188 —
na październik-listopad	189 —	189 —
na listopad-grudzień	190 —	190 —
Żyto wzmoc		
na sierpień	— —	— —
na wrzesień-październik	160 —	160 —
na październik-listopad	162 —	161 75
na listopad-grudzień	163 —	162 75
Oléj rzep. słabiéj.		
na wrzesień-październik	62 20	62 —
na kwiecień-maj	61 —	61 20
Okowita stale.		
eksportowa	37 20	37 30
na sierpień-wrzesień	36 10	36 30
na wrzesień-październik	34 90	34 90
na październik-listopad	34 30	— —
na listopad-grudzień	34 20	34 20
spożywcza	56 —	56 60
na sierpień-wrzesień	55 10	55 30
na wrzesień-październik	54 60	54 60
na październik-listopad	— —	— —
na listopad-grudzień	— —	— —
Owies		
na sierpień	153 50	153 50
Wyp. żyta wsp.		100
Wyp. okowity kw. eksportowa	160,000	170,000
„ „ „ spożywcza.	90,000	50,000
Kurs z dnia	**5**	**6**
Consol. 4%	107 20	107 20
Consol. 3½%	105 20	105 20
Poznańskie 4% listy zastawne	101 70	101 60

Stan powietrza.

Dnia 6 sierpnia 1889 r. o 8 godzinie rano.

Stacye.	Barometr.	Wiatr.		Stan powietrza.	Term. C
Mulaghmore . .	753	Z.Płn.Z.	6	pochmurno	14
Aberdeen . . .	748	Płn.W	5	deszcz	12
Chrystiansund .	752	W.Płn.W.	4	pół zachm.	13
Kopenhaga. . .	754	W.Płd.W.	3	zachm.	16
Sztokholm . . .	754	W.	2	mgła	15
Haparanda . . .	754	Płn.W.	4	pół zachm.	15
Petersburg . . .	—	—	—	—	—
Moskwa	754	Z.	1	zachm.	15
Kork, Queenst.	756	Z.Płn.Z.	4	pół zachm.	14
Cherbourg . . .	759	Z.	4	deszcz	14
Helder	754	PłdZ.	3	pochmurno	16
Sylt	752	Płd.Z.	4	pochmurno	18
Hamburg . [1]	756	Płd.Płd Z.	5	pochmurno	15
Swinemünde . [2]	756	Z.	4	pół zachm.	18
Neufahrwasser.	755	Płd.Płd.Z.	1	pochmurno	17
Kłajpeda. . . .	756	Płd.Płd.W.	2	zachm.	16
Paryż	761	Płd Z.	2	zachm.	14
Monaster. . . .	757	PłdZ.	3	pogodne	15
Karlsruhe . . .	761	Płd.Płd.Z.	3	pochmurno	19
Wiesbaden. . .	760	Z.	4	pół zachm.	18
Monachium . .	763	Płd.	1	zachm.	19
Kamienica . . [3]	760	Płd.Z.	2	pogodne	18
Berlin . . . [4]	760	Z.Płn.Z.	4	pogodne	19
Wiedeń . . . [5]	760	Z.	3	bez chmur	21
Wrocław . .	759	Z.	4	zachm.	19
Isle d'Aix . . .	763	Płn.	3	zachm.	17
Nizza.	760	PłdZ.	1	zachm.	21
Tryest	—	—	—	—	—

[1]) Od 2 do 5 godz. po połud. burza z deszczem. [2]) O godz. 11 wieczorem burza. [3]) O 2 godz. po południu burza. [4]) Wczoraj silny deszcz. [5]) Przed i po południu burza.

Skala siły wiatru: 1 = lekki powiew, 2 = mały, 3 = słaby, 4 = umiarkowany, 5 = ostry, 6 = silny, 7 = mroźny, 8 = burzliwy, 9 = burza, 10 = silna burza, 11 = gwałtowna burza, 12 = orkan.

Uwaga. Stacye powyższe podzielone są na 4 grupy: [1]) Europa północna, [2]) pas nadbrzeżny do Irlandyi do Prus Wschodnich, [3]) Europa środkowa na południe od powyższego pasu, [4]) Europa południowa. — W wyliczaniu stacyi zachowano w każdéj grupie kierunek od zachodu ku wschodowi.

Pogląd na stan powietrza.

Barometryczne minima niżéj 750 mm. zajmują wschodnią Szkocyą i Skagerak; atmosfera najwyższa unosi się ponad Francyą i krajami alpejskiemi. Przy przeważnie słabym południowym, a niekiedy zachodnim kierunku wiatru, jest powietrze w środkowéj Europie, w częściach północnych dość chłodne i ponure, w samym środku zaś dość ciepłe i pogodne. W Niemczech były wczoraj w wielu okolicach burze i deszcze. W Berlinie 27, w Cuxhaven 42, w Hanowerze nawet 7 mm. deszczu.

Gospodarstwo, handel i przemysł.

Szczecińska 3½-procentowa pożyczka miejska lit. K.—N. Najbliższe ciągnienie odbędzie się w końcu sierpnia. Przeciwko stratom kursu, wynoszącym przy losowaniu około 2 procent, zabezpiecza bank pod firmą Carl Auburger, Berlin, Französische Str. Nr. 18, za premią 8 fen. za 100 marek.

(K) **Poznań,** 7 sierpnia. (— Sprawozdanie giełdowe.—)

Stan powietrza pogoda.

Żyto bez handlu.

Okowita: cicho.

Cena wypowiedz. —.— Wypowiedziano w miejscu (bez beczki) tow. opodat 50-ta 54.90 pł., 5-ta 35,20 m., sierpień 50-ta 54,90 m. 70-ta 35,20 m. wrzesień 50-ta 54.90 m. 70-ta 35.20 m.

Ceny targ. w Poznaniu dnia 7 sierpnia 1889.	TOWAR piękny		średni		pośledni	
Pszenica stara 100 kilg	18	50	18	—	17	30
„ nowa -	18	20	17	80	17	20
Żyto stare . - -	14	90	14	30	—	—
„ nowe . . - -	15	30	15	10	14	90
Jęczmień . . - -	14	40	13	40	12	70
Owies . . . - -	15	80	15	40	15	—
Groch wrzący . - -	—	—	—	—	—	—
„ na paszę - -	—	—	—	—	—	—
Kartofle . . . - -	—	—	—	—	—	—
Łubin żółty. . - -	—	—	—	—	—	—
„ niebieski -	—	—	—	—	—	—
Rzepik zimowy	—	—	—	—	—	—

(Sprawozdanie urzędowe).

Okowita (z beczką) za 100 litr. 10,000% Tralles. Wypowiedziano —,— litrów. Cena wypowiedziana —,— mrk. w miejscu bez beczki 50-ta 54.90 mrk., 70-ta 35.20 m., sierpień 50-ta —,— m., 70-ta —.— m.

Poznań, 7 sierpnia. Ceny mąki. Pszenna 28,00 rżana 400 za 100 kilogr.

Urzędowe sprawozdanie targowe

komisyi targowéj w mieście Poznaniu

Poznań dnia 7 sierpnia 1889

Przedmiot.		TOWAR dobry M.		średni M.		pośledni M.		w przecięciu M.	
Pszen.	najw. za 100 kl.	—	—	18	20	17	90	17	90
	najn.	—	—	18		17	50		
Żyto	najw.	15	30	15	—	14	80	14	97
	najn.	15	10	14	90	14	70		
Jęczm.	najw.	—	—	13	2	12	80	12	90
	najn.	—	—	13	—	12	60		
Owies	najw.	16	—	15	60	15	10	15	42
	najn.	15	70	15	30	14	80		

		Inne artykuły: najw. M.		najniż. M.		w przec. M.	
Słoma	prosta za 100 kl	7	25	6	50	6	88
	targana	—	—	—	—	—	—
Siano	-	7	75	7	—	7	38
Groch	-	—	—	—	—	—	—
Soczewica		—	—	—	—	—	—
Fasola		—	—	—	—	—	—
Kartofle		4	—	3	—	3	50
Wołowina	kulka za 1 kl.	1	40	1	20	1	30
	od brzucha -	1	20	1	—	1	10
Wieprzowina		1	40	1	20	1	30
Cielęcina	-	1	20	1	10	1	15
Skopowina	-	1	20	1	10	1	15
Słonina	-	1	40	1	20	1	30
Masło	-	2	20	1	80	2	—
Jaja	za kopę	2	—	1	90	1	95

Bydgoszcz, 6 sierpnia.

Pszenica: piękna 176—180 mrk., średni towar —,— m., pośledna według jakości 165 do do 175 mrk.

Żyto nowe według jakości 146—150 mrk., stare 135—140 mrk.

Jęczmień nom., według dobroci —,— mrk do browarów —,— mrk.

Owies nom., w miejscu według jakości 140 do 150 marek. pośledni —,—.

Groch nom. wrzący —,—. na paszę 140 do 145 marek.

Okowita 50-ta 57,00 m., 70-ta 37.00 m.

Wrocław, 6 sierpnia 1889.

Żyto (za 100 kilo) cicho. Cena wypowiedziana —.— ctr. Cena wypowiedziana —.— mrk na sierpień 162.00 żąd., sierpień-wrzesień —, żąd., wrzesień-październik 164.00 żąd., październik listopad 164,00 żąd., listopad grudzień 166—166.50 żąd.

Owies. Wypowiedziano —.— m. stale bieżący 158.00 żąd. na wrzesień-październik 147,50 żąd., listopad-grudzień 149,00 żąd.

Oléj rzepakowy stale wypowiedziano — m. w miejscu na lipiec 69,50 żąd., wrzesień-październik 67,50 żąd., październik-listopad 67,50 żąd., listopad-grudzień 67,50 żąd., grudzień-styczeń 67,50 żąd., styczeń-luty 67,50 żąd., luty-marzec 67.50 żąd., marzec-kwiecień 67,50 żąd., kwiecień-maj 67,50 żąd.

Okowita za (100 litr. a 100%) excl. 50 i 70 m. podatku kons., bez in., wypowiedziano —,— litr. uplyn. wypowiedz. —,—, na sierpień (50-ta) 55.00 żąd., (70-ta) 35,30 żąd., sierpień-wrzesień (50-ta) 54.50 żąd., wrzesień-październik (50-ta) 54,30 żąd.

Cena wypowiedziana na dzień 6 sierpnia: żyto 162,00 mrk., pszenica — mrk. owies 158,00 mrk.. rzep —,— m., oléj rzepiowy 69 50.

Cena wypowiedz. okowity (excl. 50 mk. podat konsumc.) dnia 6 sierpnia: (50-ta) 55,00 mrk. (70-ta) 35.30 mrk.

Ceny targowe z dnia 6 sierpnia 1889.

Postanowienia miejskiej deputacyi targow.	Za 100 kilogramów ciężki najwyż. M.	F.	najniż. M.	F.	średni najwyż. M.	F.	najniż. M.	F.	lekki towar najwyż. M.	F.	najniż. M.	F.
Pszenica biała	18	30	18	10	17	80	17	40	17	10	16	60
„ nowa	17	60	17	30	17	00	16	60	16	00	15	50
„ żółta	18	20	18	00	17	70	17	30	17	00	16	60
„ nowa	17	50	17	20	16	90	16	50	15	90	15	40
Żyto	16	00	15	80	15	60	15	30	15	10	14	90
Jęczmień	14	70	14	00	13	70	13	30	12	10	11	80
Owies nowy	14	80	14	60	14	30	14	00	13	50	13	0
„ stary	[illegible]	8	15	6	15	50	15	40	15	2	15	10
Groch	16	0	15	50	15	00	14	50	13	5	13	00

Postanowienia komisyi handlowéj.	TOWAR piękny		średni		pośledni	
Rzep . . . 100 klg.	32	75	31	00	29	50
Rzepik zimowy „ .	32	00	30	50	29	00

Berlin, 6 sierpnia. (Sprawozdanie urzędowe.) Pszenica za 1000 kilogr. w miejscu żąd. 180 do 193 mrk. według jakości; na miesiąc bieżący płacono —,—, na sierpień-wrzesień płacono 188,50 do 188,00, na wrzesień-październik płacono 188,50 187,50—187,75, na październik-listopad płacono 189,50 188.75—189, listopad-grudz. pł. 190,50 do 189,75—190,00. Wypowiedziano 50 ton. Cena wypowiedziano 188,00.

Żyto za 1000 kilogr. w miejscu pł. 150—163 według jakości; na miesiąc bieżący płacono 159,0, na sierpień-wrzesień pł. —,—. na wrzesień-październik płac. 16 ,75—160,00—16 ,25, na październik-listopad płac. 162,50—161,75—162 00. na listopad-grudzień płacono 163,75—162,75—163,00. Wypowiedziano —— ton. Cena wypowiedziana —,— m.

Szczecin, 6 sierpnia.

Pszenica cicho, za 1000 kilogr. w miejscu 174—180 płacono, sierpień 182,0 nom., —,— ofiar., na wrzesień-październik 184,00 płac., — żąd., na październik-listop. 185,5—185—185,25 pł., listopad-grudzień 186,5 płacono.

Żyto słabo, za 1000 kilogr. w miejscu krajowe 144—151 płacono, na sierpień —,— płacono, na wrzesień-październik 157,00—156,5 płaceno, na październik-listopad 188.5 płacono i żądano, na listopad-grudzień 160,0—159,5 płacono.

Okowita słabiéj, za 10,000 litr-prct. w miejscu bez beczki 70-ta 35.9 płac., 50-ta 55,7 płac., sierpień 70-ta — nom., sierpień-wrzesień 70-ta 34,6 płac., na wrzesień 70-ta —,— nom., na wrzesień-październik 70-ta 34,7 nom., na listopad-grudzień —,— płac.

Hamburg, 6 sierpnia. Okowita spok., na sierpień-wrzesień 22½ żąd., wrzesień październik 23¼ żądano, październik-listopad 23½ żąd., listopad grudzień 23½ żąd. — Kawa good average Santos za sierpień 74¼, wrzesień 74¼, grudzień 74½, marzec 74. Usposobienie potw. Obrót 1600 miechów.

Magdeburg, 6 sierpnia. — Cukier ziarnisty excl. worka 92% —,—. cukier ziarn. exc. 88% —,— cuk. ziarn. excl. 75% Rendem. —,— Drugi produkt excl. 75% Rendem, —,—. Usposobienie: spok. ff. Rafinada chlebowa —,—, f. Rafinada chlebowa —,—, mielona rafin. II. z beczką —,—, miel. Melis I z beczką —,—. Spok. Cukier surowy I. Produkt transito fr. stacek Hamburg, za sierpień 19,30 płacono i żądano październik 15 90 płacono, 15,95 żąd., listopad-grudzień 14,87½ płac., 14,90 żąd., styczeń-marzec 14,60 płacono, —,— żądano. Stale. Obrót tygodniowy w cukrze surowym —— ctr.

Przez sierpień przyjmuję tylko w godzinach przedpołudniowych. (240)

Dr. Koehler,

lekarz specyalista dla chorób gardła, nosa i uszu.

P. P.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić najuprzejmiéj, że z dniem dzisiejszym otworzyłem przy **ulicy Nowéj nr. 5** pod firmą (234)

W. Stęczniewski

Skład rękawiczek i galanteryi,

połączony z fabryką wyrobów skórzanych

oraz wzelkich artykułów w zakres rękawicznictwa wchodzących.

Znajomość fachu i długoletnia praktyka w zaszczytnie znanéj firmie **W. Stark** w połączeniu ze zasadą jedynie **rzetelny i trwały towar** po taniéj oddawać cenie, dają mi rękojmią, że zdołam wszelkim wymaganiom zadość uczynić i pozyskać zaufanie Szanownéj Publiczności, o którą jak najuprzejmiej prosząc, pozostaję

z głębokim szacunkiem

Walery Stęczniewski.

Poznań, dnia 7 sierpnia 1889.

(238) Wróciłem z podróży.

Dr. Dembiński.

Hamburgsko-Amerykańskie

Towarzystwo Akcyjne żeglugi parowéj

Umyślna

i pocztowa żegluga parowa

pomiędzy (Nr. 515)

Hamburgiem a Nowym Yorkiem

z przystankiem w Southampton

Podróż na Oceanie około 7 dni.

Oprócz tego regularne połączenie parowcami pocztowemi między

Hawrem a Now. Yorkiem. Szczecinem a Nowym Yorkiem. Hamburgiem a Baltimore.

Hamburgiem a Indyami zachodniemi. Hamburgiem a Havaną. Hamburg. a Meksykiem.

Bliższych wiadomości udzielają: **Michaelis Oelsner,** Rynek nr. 100 **w Poznaniu, Jul. Geballe w Rogoźnie, Abr. Kantorowicz w Wrzesni. A. Spektorek w Chodzieżu, Hug. Moske w Wyrzysku.** (16)

Cenniki na życzenie gratis i franco.

A. Andruszewski,

Wielka Rycerska ul. Nr. 8.

Magazyn mebli

i zakład dekoracyjny do całkowitych urządzeń pokojowych w różnych stylach.

Z uwzględnieniem cen najumiarkowańszych polecam: tylko doborowe i trwałe meble do **2** pokoi za **196 Mrk.** do **3** pokoi za **470 Mrk.** wykwintne do **3** pokoi **975 Mrk.** itd. stósownie do wymagań gustu i rozmiarów pomieszkania.

Wielki wybór pluszy, materyi jedwabnych, gobelin, krepy i satynety. **Portyery** w najnowszych deseniach są zawsze na składzie.

Ceny pojedyńczych części urządzenia obliczają się **nie wyżéj** jak w cenniku. (1545)

Cenniki na życzenie gratis i franco.

Wina reńskie, moselskie, krajowe mousseux.

Wina hiszpańskie i portugalskie. Arac, Rum, Cognac.

Wino mszalne

vinum de vite purum

butelka ¼ litrowa M. 1,75, butelka ½ litrowa M. 0,90 incl. szkła, pod mym osobistem dozorem na Węgrzech wytłoczone, — za którego czystość ręczę na mocy przysięgi złożonéj przed Władzą Duchowną. Osobiście u producentów na Węgrzech zakupione

(229)

Wina górno-węgierskie

tokajskie

począwszy od Mrk. 1,50 za litr w beczce.

Próby i cenniki na żądanie gratis i franko.

Podróżujących nie wysełam.

L. Zboralski,

Pleszew.

Handel win

założony w roku **1853.**

Szampan prawdziwy, Moet i Chandon, Georg Goulet, F. Boumiller.

Wina francuzkie, czerwone i białe. Wina burgundzkie.

Szkła

do konserwowania owoców

z hermetycznem zamknięciem,

Wszelkie naczynia do mleka

a mianowicie: (191)

Chłodniki,

Ćwiercie (transportowe),

Miski, sita i t. d.

poleca

Skład sprzętów kuchennych i domowych

J. KRYSIEWICZ,

Sty Marcin nr. 65.

Zakład chemiczny

dla wszelkich

nieprzemakalnych i ogniotrwałych wyrobów.

Wszelkie przykrycia nieprzemakalne, (1883)

Płaszcze i ubiory nieprzemakalne dla Panów i Pań z każdego materyału dostarczamy.

Również gotowe ubrania przyjmujemy do impregnowania.

Orłowski i Sp.,

Poznań, Wilhelmowska ul. 12.

Herbatę

z plantacyi Behrendsa ma na składzie

Eugen. Werner w Poznaniu.

Teleskopy (pl. c Wilhelm.) Jowisz jego pasy i 4 księżyce.

Groszowicki cement portlandzki

fabrykat pierwszorzędny

jednolitéj równości, dobroci i spoistości. (1782)

Polecamy takowy po cenie bieżącéj do wykonywania wodociągów, kanalizacyi, do stawiania budowli ziemnych i wodnych każdego rodzaju, jako też do fabrykacyi ornamentów, sztucznego kamienia i wszelkich towarów cementowych.

Produktywność naszego zakładu wynosząca przeszło 300,000 normalnych beczek cementu portlandzkiego daje nam możność jak najszybszego wykonania wszelkich nawet i najobszerniejszych zleceń.

Przesyłkę stósownie do życzenia uskutecznia się w beczkach lub workach.

Ślązkie towarzystwo akcyjne fabrykacyi cementu portl. w Groszowicach pod Opolem.

Zastępstwo na Poznań: Pan **A. Krzyżanowski,** ul. Piaskowa 10 i Tama Garbarska nr. 1.

M. Słotwiński,

introligator,

Poznań, ulica Jezuika nr. 10,

poleca się do wykonywania wszelkiéj oprawy książek, wyrobów galanteryjnych, skórzanych i tekturowych, naklejania (217) map i planów, obsadzania haftów, oraz

sprzedaż książek do nabożeństwa.

Wszelkie reperacye robót skórzanych i galanteryjnych wykonują się po miernych cenach jak najdokładniéj.

FABRYKA

papierosów i tureckich tytuni

(1019) **„VULKAN“**

I. F. J. Komendziński w Dreźnie,

zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytunie, które w wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia. **Ceny nader umiarkowane.**

Figury Swiętych Pańskich!

Polecam figury ze **sztucznego kamienia, téj saméj trwałości co piaskowiec,** a za **czwartą część ceny** piaskowca, do ustawiania na cmentarzach, przy drogach publicznych, w ogrodach itd.

Również fabrykuję **filary** i **postumenty** do tychże figur. (112)

Ze sztucznego kamienia wyrabiam także: **ołtarze, ambony, ornamenta, herby** i rozmaite **płaskorzeźby.**

Fabryka wyrobów ze sztucznego kamienia.

J. Szpetkowski,

dekorator kościołów,

Poznań, Berlińska ulica nr. 2.

Licytacya.

W środę dnia 14 sierpnia r. b. od godz 9½ z rana odbędzie się w Dom. Mieszków, stacya kol. Mieszków,

licytacya na bydło.

Sprzedawane będzie bydło młodociane, krowy itd. razem około 60 sztuk. Warunki licytacyjne ogłoszone zostaną w terminie licytacyjnym. (239)

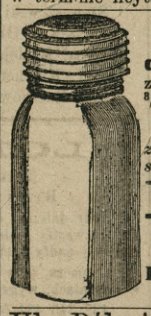

Najpraktyczniejsze szkła

do zaprawiania owoców i jarzyn

z hermetyczną śrubą z metalu *„Britania“* na ¼, ½, ¾, 1, 1½, 2, 2½ i 3 litry. (1844)

Jako nowość! **Szkła**

z przykrywami niklowemi najnowszéj konstrukcyi na ½, 1, 1½ i 2 litry poleca

B. Szulczewski,

Skład porcelany, szkła i lamp,

Plac Wilhelmowski nr. 10 (naprzeciw teatru miejskiego).

Ul. Półwiejska 5.

4 albo 6 pokoi na I piętrze do wynajęcia od 1 października.

Niezawodny Rezultat!!

Kto chce dobra swe sprzedać, lub kto chce dobra kupić, ten niech się tylko z zaufaniem zgłosi do Agenta dóbr LICHTA w Poznaniu.

Szybka, sumienna i dyskretna usługa dla sprzedających i kupujących.

Pomocnika lub ucznia

z gimnazyalnem wykształceniem poszukuje do swéj drogeryi (205)

aptekarz B. Wolski

w Chełmży (Culmsee West Preussen).

Przewielebnemu Duchowieństwu i W. Państwu miasta Poznania jako też i na prowincyi polecam się jako

kucharz

i przyjmuję wszelkie zamówienia na **Berlińskiéj ul. 3.** (218

W. Mizerski.

Za Redakcyą odpowiedzialny Michał Kolasiński z Poznania. — Nakładem i czcionkami Drukarni Kuryera Poznańskiego.